

וְהוֹדַעְתֶּם לְבָנֶיךָ וּלְבָנֵי בְנֶיךָ (דברים ד ט)

ההתעוררות

גליון 1
ניסן תשפ"א

גיליון תורני לבוגרי וידידי ישיבת עטרת שלמה

מפיהם אנו היים

מרבתינו ראשי הישיבה שליט"א
עמוד 5-7

על משכנות הרועים

ממעין הדעת של רבותינו
רועי ישיבת טעלז זיע"א
עמוד 2-4

אין שמירה כהורה

התמודדות הישיבה הקד' בצל תהפוכות
הקורונה, אדר תש"פ - ניסן תשפ"א
עמוד 14-17

הרב שלום בנייד

על התפתחות הישיבה הקד'
עמוד 9-13

בשעה

למעלה מחצי יובל חלף מאז הקמת הישיבה הקד' בשנת תשנ"ה. במתי מעט הוקמה, ובנשיאות חן מלפניו וסייענתא דשמיא בלתי נתפסת הנה קמה אלומתי וגם ניצבה, החזון שהיה נדמה כחלום וכבלתי ניתן להתממשות ניצב למול העין מרהיב, אדיר ואיתן. והיה ראשיתך מצער ואחריתך ישגה מאוד. בחוש ראינו את קיום ההבטחה הנצחית לעמינו "לא ימושו מפּיך ומפיך זרעך עד עולם". זכתה הישיבה הקד' מעוז מלך עולמים, לשמש כהמשך וכחוליה בשרשרת הזהב של מסירת התורה מהדור העבר בדורנו האחרון, ולהיות הצלע המרכזית ועמוד השדרה של עולם התורה כולו.

אולם בל נשכח כי מלבד הישיבה הגדולה, שבע הישיבות הקטנות, עשרות הכוללים וחמשת תלמודי התורה של הישיבה כ"י, ישנם אלפי עמלי תורה שינקו מן הבאר הזו, חונכו, עוצבו ונבנו על ידה. הישיבה זו - הדרך, ולדרך ישנם אלפי אלפים שממשיכים בה וצועדים בנתיבותיה הסלולות. רבנן, תלמדיהון, ותלמידי תלמידיהון של בית המדרש הגדול "עטרת שלמה".

קובץ זה והבאים אחריו בע"ה יהוו את הלוז המקשר ואת במת ליבו הפועם של מבצר התורה, את הנימים הדקים שלו, את להט בעירת האש הגדולה וחמימות אורה. ואת השופר הנאמן לפריחת הישיבה, לדרכה ולמורשתה. באחריות מגודל המלאכה שהיא מן הקשות שבמקדש, נהווה פה לרחשי הלב של תלמידיה, בניה ושל תורת חכמיה, רבותינו שליט"א.

אחת היא תפילת כולנו להמשך פריחת הישיבה הקד' לאורם של רבותינו שליט"א, להמשך רוממות קרנה של התורה הקד', ולהמשך ושימור עיצובה חינוכה ודרכה של בית חיינו - הישיבה הקד' בליבות כולנו. תהא השעה הזאת שעת רחמים מלפניך לגאולת עולם גאולתינו הפרטית והכללית, לראות במהרה בימינו בישועתינו ובצמיחת קרן עמינו ונזכה כולנו כאחד לאכול בירושלים הבנוי' מן הזבחים ומן הפסחים. **יהי ה' אלוקינו עימנו כאשר היה עם אבותינו אל יעזבנו ואל יטשנו.**

יוצא לאור ע"י:

ישיבת עטרת שלמה

ידיעות ותמונות:

ארכיון ישיבת עטרת שלמה

כתובת להערות ולשליחת חומרים:

gilyon@asi.org.il

עיצוב ועימוד:

שיע ברים - סטודיו אורגניל

וְאֶפִּילוּ כָּלְנוּ חַכְמִים, כָּלְנוּ נְבוֹנִים, כָּלְנוּ זְקֵנִים, כָּלְנוּ יוֹדְעִים אֶת הַתּוֹרָה, מִצְוֵה עֲלֵינוּ לְסַפֵּר בִּיציאת מצרים. וְכָל הַמְדַבֵּר לְסַפֵּר בִּיציאת מצרים הָרִי זֶה מְשַׁכַּח.

כתיב, למען תספר באחוזי בנך וכן בנך את אשר התעללתי במצרים וכו' וידעתם כי אני ד' (שמות י ב'). ולכאורה הכוונה שאתם שראיתם בעיניכם את הנסים במצרים תספרו אחדותם לבניכם שלא ראו וא"כ היה צריך לומר וידעו כי אני ד'. אבל התורה באה ללמדנו שאדם שבא להשפיע על הזולת נעשה בעצמו ג"כ מושפע כי אפילו ידיעה הידועה לו מקודם כשבא ללמדה לאחר היא נעשית אצלו ברורה וידועה, זה הכוונה וידעתם כי אני ד' ע"י מה שתראו למסור ניסי מצרים לבניכם – וידעתם – אתם. ובוה מוסבר נמי הא דנאמר "וידעתם" ולא ו"ידעת" דהכונה על הבנים ועל המספר. זהו נמי הכונה שאנו אומרים "ואפילו כולנו חכמים כולנו נבונים כולנו זקנים" מצוה עלינו לספר ביציאת מצרים היינו שאף שלנו כבר ידועים הניסים ואין כאן בנים שהרי נאמר כולנו זקנים מ"מ מצוה לספר כי על ידי הסיפור לאחרים תתוסף לנו חכמה ויותר יראת ד'.

(מֵרֵן הַגְר"ב סוּרוּצְקִין זצ"ל)

וְיִהי שֵׁם לְגוֹי וְכוּ' גְדוֹל עֲצוּם וְרֵב - כְּמֵה שְׁנֵאמַר: רַבְכֵּה כְּעֲמֻחַ הַשְּׂדֵה נִתְחַד, וְהַרְבֵּי וְתַגְדְּלֵי וְתַבְאֵי כְּעַדֵי עַדִּיִים, שְׂדֵיִם נִכְנֹו וְשַׁעֲרֵךְ צִמְחָה, וְאֵת עֵרֹם וְעַרְיָה. וְאֶעֱבֹר עֲלֶיךָ וְאֶרְאֶךְ מִתְבוֹסֶסֶת כְּדַמְךָ, וְאִמַר לְךָ כְּדַמְךָ חַיִּי, וְאִמַר לְךָ כְּדַמְךָ חַיִּי.

המשיל בעל ההגדה את העת ההיא ל"צמח השדה", ואפשר שכוונתו כמו שמצינו בגמ' בחולין ס: שמחד נאמר ותוצא הארץ דשא ביום השלישי לבריאה ומאיךך נאמר ביום השישי וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ, ומיישב שיצאו דשאים ועמדו על פתח קרקע עד שהתפלל עליהם אדם הראשון וצמחו. לצמיחה צריך שלושה תנאים, תנאי גדילה כמו אוויר ושמש ואדמה, ב' זריעת הזרע באדמה, וג' נביטה וצמיחה. וממילא שאמר הקב"ה ותוצא הארץ, כבר נוצרה הבריאה של הצמיחה וממילא כבר נאמר ותוצא, ורק שהצמיחה מן הכוח אל הפועל לא היה אלא עד שירדו גשמים בתפילתו של אדם.

על ישראל נאמר ויהיו "לגוי גדול עצום ורב" במה הייתה חשיבותו שואל בעל ההגדה? ומשיב, "רבבה כצמח השדה נתתיך" צמיחת עם ישראל אף שהייתה פוטנציאלית בלבד, כבר היא צמיחה בפועל. ו"תרבי" אכן נהיית חשובה, ו"תגדלי" לקראת שליחותך גדלת, "ותבואי בעדי עדיים" בגרת ובשלת כל צרכך, אבל – "ואת ערום ועריה" חשיבותך וערכך עדין לא קיבלו את מלבושם, כאדמה שטרם הגשם.

(מֵרֵן הַגְר"מ בִּלְוֹךְ זצ"ל)

וְאֵת לְחֻצְנוּ - זֶה הַדְּחַק, כְּמֵה שְׁנֵאמַר וְגַם רְאִיתִי אֶת הַלְּחֵץ אֲשֶׁר מְצַדִּים לְחֻצִּים אֲתֶם.

הקשו המפרשים מאי אולמיה האי מהאי, ואיך ראה בפסוק זה טפי

שלחץ הוא הדחק. ושמעתי ממו"ח מרן הגר"א גורדון זצ"ל שביאר שבבעל ההגדה דרכו היה שנטל סיפור יציאת מצרים של מביאי הביכורים, ופירשו, ופירוש הוא: חדא, לבאר כמעט כל מילה, והב' הוא להביא מקורו מן התורה ומן הנביאים. ויש שהדרשה היא ללא פירוש כלל, כגון במתי מעט כמו שנאמר בשבעים נפש ירדו אבותינו שרק מביא ראיה שכך היה, ויש שהוא קודם מפרש ואח"כ מביא ראייה, כגון ואת עמלינו – אלו הבנים ואח"כ מביא ראייה שהריעו לבנים כמו שנאמר כל הבן הילוד, אבל אין ראייה בזה שעמלינו אלו הבנים.

וממילא הוא הדין כאן בלחצינו, הוא ביאר את המילה "לחץ" שהוא הדחק ואח"כ הוסיף מקורו מן התורה. ודפח"ח.

(אזנים לתורה)

וְעִבְרַתִּי בְּאָרֶץ מִצְרַיִם כְּלִילָה הָיָה - אֲנִי וְלֹא מִלְאָךְ וְהִכִּיתִי כָל כְּבוֹד בְּאָרֶץ מִצְרַיִם - אֲנִי וְלֹא שָׂרְף וּכְכָל אֱלֹהֵי מִצְרַיִם אֲעֱשֶׂה שְׁפָטִים - אֲנִי וְלֹא הַשְּׁלִיחַ. אֲנִי ד' אֲנִי הוּא וְלֹא אֲחֵר.

ביציאת מצרים נתגלתה הנהגה של חידוש המציאות שכן אז יצאה הבריאה מכל גדריה וחוקיה רק שם ד' שרר בכל ועל הכל, וזהו מה שכתוב "ועברתי בארץ מצרים בלילה הזה וגו' אני ד' ועברתי בארץ מצרים – אני ולא מלאך והכיתי כל בכור בארץ מצרים – אני ולא שרף וכו' כלומר לא שלט בהנהגה זו שום כוח מן הבריאה והנבראים רק כוח ד' ורצונו ית' בלבד שאינו מוגבל תחת חוקי הבריאה וגדרי הטבע, הקב"ה בכבודו ובעצמו ובוה הראה לנו הבורא כי יש הנהגה יותר עליונה בלי גבולי וחוקי הטבע התלוי' רק ברצונו יתברך לבד, ושממנה יש לנו להשיג את כל המציאות במושג יותר נכון על כוח הנהגה זו מכנים אנו להקב"ה בשם הוי', ה' הוה ויהיה אין עוד!.

אף שבאמת גם שם הוי' הוא על שם רצונו והנהגתו בבריאה כי על מציאותו ית' אין לנו שמות, ואין לנו בזה שום מושג כי כל מה שאנו משיגים הוא רק מהשפעתו והשגחתו אלא שמתוך הנהגה עליונה זו מכירים אנו כי המציאות האמיתית הוא השם לבדו, הוא ורצונו – אין זולתו. ומכנין אותו בשם הוי', ואמנם גם חידוש המציאות הוא מאופני הנהגת ד' שעלה במחשבה בתחילת הבריאה וכדאמר' "תנאי התנה הקב"ה עם מעשה בראשית על הים שייקרע" אלא שהיא בגדר תנאי ולא בגדר שיוור וזהו מה שכתוב "וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב וכו' ושמי ד' לא נודעתי להם" ופרש"י לא נכרתי להם במדה אמיתית שלי כלומר שבהנהגה שהיה עם האבות לא היה עוד ניכר כי יש ענין הנהגת התחדשות המציאות שאינה תלויה בשום גדרי וחוקי הבריאה כי כל מה שראו היה רק הנהגת השם השולטת ומסודרה בבריאה אבל דרך הנהגה של התחדשות המציאות שממנה יוכר כי המציאות האמיתית הוא יתברך ואין עוד לא היה עדין בהנהגת העולם עד ליציאת מצרים.

(מֵרֵן הַגְר"ל בִּלְוֹךְ זצ"ל)

וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת הַגְּדֹלָה אֲשֶׁר עֲשֶׂה ה' בְּמִצְרַיִם, וַיִּירָאוּ הָעַם אֶת ה' וַיֹּאמְרֵנוּ כֹּה' וּכְמֹשֶׁה עֲבָדוּ

אחז"ל "יפה היתה הקרבת פרעה לישראל על הים ממאה צומות ותפילות,

מוֹצֵיא אֲסִידִים בְּכוֹשְׁרוֹת

נאמר ביציאת מצרים "היום אתם יוצאים בחודש האביב" (שמות י"ג ד') וברש"י "וכי לא היו יודעין באיזה חודש יצאו אלא כך אמר להם ראו חסד שגמלכם שהוציא אתכם בחודש שהוא כשר לצאת לא חמה ולא צינה ולא גשמים וכן הוא אומר מוציא אסירים בכושרות". והתורה כתבה ע"ז פסוק שלם, והדבר תמוה מאוד אטו היה אומר להם לצאת בשעת גשמים לצאת הלא פשיטא שהיו יוצאים מבית עבדים בכל שעה, וכי אכפת להם באיזה שעה ייצאו מבית עבדים. ואצל יוסף מצינו בירידתו למצרים שכתוב בו אורחת ישמעלים וכו' צרי ולוט וברש"י שם "להודיע

שכיון שרדפו אחריהם וראו אותם נתייראו מאוד ותלו עיניהם למרום ועשו תשובה והתפללו שנא' ויצעקו בני ישראל אל ד' כיון שראו ישראל שהיו מוקפיץ מג' רוחות הים סוגר והשונא רודף והחיות מן המדבר תלו עיניהם לאביהם שבשמים וצעקו להקב"ה".

אחרי שטעמו טעם החירות העצמית וכבר ראו את עצמם בדמיונם יושבים על אדמתם ארץ זבת חלב ודבש שלויים ושקטים, והנה אהה נהפך עליהם הגלגל וכל תוחלתם נכזבה בין רגע חדותם נהפך להם לרועץ ותקותם למפח נפש נורא ומיואש היה המצב, הים היה סוגר לפניהם הדרך והשונא רודף והחיות מן המדבר לקראתם ואין מנוס ומפלט להם זה המומנט היה נכבד ורב הערך מאוד בכל ימי חיי ישראל הוא הרים אותם בין רגע מעל לדמיונות שוא ותעתועי הבלי האדם שהוא שקוע בהם תמיד והוועיל הרבה לפשט עקומימיות שבלבם יותר ממאה צומות ותפילות הוא שבר את מחיצת הברזל שבין ישראל לאביהם שבשמים הוא הקריב את ישראל אל תעודתו הרוממה ואל מטרתו הנשגבה וזה היה עיקר תכלית כונתו ית' בהביאו אותם לידי נסיון עצום כזה.

(מֵרֵן הַגְר"א הִירְשֶׁאוּץ זצ"ל)

רַבֵּן גַּמְלִיאֵל הָיָה אוֹמֵר כָּל שְׁלֹא אָמַר שְׁלֹשֶׁה דְּרָבִים אֱלוֹ בַּפֶּסַח לֹא יֵצֵא יְדֵי חוֹכְתּוֹ וְכוּ' מִצָּה זוֹ שְׁאֵנוֹ אוֹכְלִים עַל שׁוֹם מַה עַל שׁוֹם שְׁלֹא הִסְפִּיק בְּצִדְקָם שֶׁל אֲבוֹתֵינוּ לְהַחֲמִיץ עַד שֶׁנִּגְלָה עֲלֵיהֶם מִלֶּךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים.

הנה טעם פסח ניחא, שיש בו משום כדי לעשות זיכרון עבורנו שפסח על בתי ישראל, וכן מרור ניחא על שם וימררו את חייהם כי גם בחרותינו צריכים אנו ליכור את ה"וימררו" כדי להבין את חשיבות החירות (כי יתרון האור מן החושך כיתרון החכמה מן הכסילות וביאר הש"ש בהקדמתו כי להבין סגולת אור יכולים רק מצד שיש חושך וכן חכמה מצד שיש כסילות) וכן חירות יכולים להחשיב רק מצד שזוכרים שיש מרור ועבדות. אבל ענין מצה שלא הספיק בציקם להחמיץ מה יש לעשות עבור זה זיכרון לדורות עם חומרות של כרת בפסח, והדברים כ"כ גדולים במצה.

והנ"ל בזה דטבע האדם הוא ראיסט"י מאוד ובכל דבר שעושה או פועל רוצה להבינו בשכלו וסומך רק על מה שעייניו רואות ורוצה הכל למשש בידיו, ואין לו ביטחון בד' שהוא ינהיגו ויראה לו הדרך בחייו רק הוא בעצמו צריך לחשוב אודות הכל ולהבטיח עתידו. וממילא משום זה מאבד הרבה מהרוחניות שלו ומעליותיו בתורה וביראת שמים אך ורק כדי שיהיה בטוח בעתידו.

ועל זה בא החיפזון של יציאת מצרים ללמדנו שאין זה נכון, עם ישראל יוצא בנעוריהם ובזקניהם ובטף שלהם ויוצאים למקום שאין יודעים מהו או למדבר שממה שאין בו מזון ומים ולוקחים עימהם רק משארותם בטרם יחמץ ווסמכים על ד' שיכלכלם האם יכול להיות יביטחון גדול יותר בד'? וד' מכיר זאת לישראל וכדברי הנביא "זכרתי לך חסד נעורייך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה" זהו שעשו זיכרון – לחיפזון זה ללמדנו כי גם עלינו ללכת בדרך אבותינו ולסמוך על חסדי ד' שהוא יזון אותנו ולא רק לעשות תמיד חשבונות פעוטים אלא לעשות מה שעלינו מוטל וד' יגמור בעדינו.

(מֵרֵן הַגְר"ב סוּרוּצְקִין זצ"ל)

מתן שכרן של צדיקים שאין דרכן של ערביים לשאת אלא עטרן ונפט שריחן רע ולזה נזדמנו בשמים", והעולם כבר שואל וכי זה מה שעניין את יוסף בשעת צרה גדולה זו, ובטעלז היו אומרים בשם הגאון רבי מוט'ל פוגרמנסקי זצ"ל שהיה אדם גדול מאוד שהקב"ה בא להראות לו, אמת שהצרה צריכה להיות אתה צריך לרדת למצרים אבל זה נעשה מתוך הארת פנים. עימו – אנוכי בצרה. וזה גם מה שנאמר כאן כי אמת שלא היה זה מעניין אותם באיזה שעה ייצאו, אבל לימדנו את ההארת פנים שהיתה להם, כמה הארת פנים היתה בתוך היציאה ממצרים.

(דוּךְ חִיִּים)

מנהגי הישיבה להודש ניסן עד שבועות

(עפ"י מנהגי ישיבת טעלז)

- א. הבחורים בודקים חדריהם בלא ברכה, לפני שיוצאים לבין הזמנים.
- ב. סוף זמן אכילת חמץ בער"פ, נהגו להחמיר כשיטת המג"א.
- ג. ביו"ט דפסח נהגו שלא לומר הפיוט "קה קלי וגואלי".
- ד. במוסף של יו"ט ראשון הש"ץ לובש קיטל.
- ה. בתפילת לחש אומרים "משיב הרוח", ובחזרת הש"ץ אומרים תפילת טל.
- ו. בשבת חוה"מ פסח, אין אומרים אדיר אדירנו בקדושה של מוסף (דלא כבסוכות).
- ז. באחרון של פסח בתפילת יזכור, מזכיר הממונה נשמות כל ראשי הישיבה דטעלז מיום היווסדה.
- ח. כשחל יו"ט בשבת אין אומרים יה"ר בברכת כהנים.
- ט. אין אומרים תחנון בכל חודש ניסן.
- י. בשבת ר"ח אייר אומרים אב הרחמים.
- יא. בשבת שלאחר ר"ח אומרים מי שירך למתענים בה"ב.

- יב. אומרים סליחות שני חמישי ושני. בשני קמא אומרים "ישראל נושע" ובחמישי "מלאכי רחמים".
- יג. בשני קמא מדלגים הסליחה "אלוקים בישראל", בחמישי מדלגים "תענית ציבור קבעו", ובשני בתרא מדלגים "אפפונו מים עד נפש". ומדלגים גם הפסוקים שלפניהם. נהגו לומר סליחות לתחלואי ילדים ר"ל.
- יד. אומרים אבינו מלכנו (מנהגנו באבינו מלכנו שאין אומרים פס' בפס' אחר הש"ץ, אלא הציבור אומר מתחילה ועד סוף).
- טו. בימי בה"ב אומרים הסליחות ואבינו מלכנו, גם אם חל ברית מילה באותו היום.
- טז. ביום י"ד אייר אין אומרים תחנון, ואם חל בו שני בתרא אומרים הסליחות כרגיל.
- יז. ביום ט"ו אייר אומרים תחנון.
- יח. בשבת מברכים סיון, וכן בשבת שבין ר"ח סיון לשבועות, אומרים אב הרחמים, אך אין אומרים הזכרת נשמות.
- יט. מר"ח סיון ועד לאסרו חג שבועות, אין אומרים תחנון. מלאחר אסרו חג אומרים תחנון.

(מנהגי הישיבה)

עצום כמו שצאמר וכני ישראל פרו וישרצו וירכו ויעצמו במאד מאד והמלא הארץ אהם.

כל אחת היתה יולדת ששה בכרס אחד (שמות רבה פ"א) פעם ענה מו"ח הגאון האמיתי מרן רבי אליעזר גורדון זצוק"ל אב"ד ור"מ טעלז תשובה ניצחת לכסיל מתוחכם שפטפט נגד דברי חז"ל אלה, באמרו שהם רחוקים מן המציאות.

ואף שהוא מאמין שבני ישראל פרו ורבו במצרים שלא כדרך הטבע שהרי המספרים הסטטיסטיים מראים על זה, היינו שבני ישראל באו מצרימה בשבעים נפש ושהו שמה מאתיים ועשר שנה ובפר"ד טבעי היה צריך להיות בצאתם ממצרים אלף ומאתים או לכל היותר אלף חמש מאות נפש ויצאו משם שש מאות אלף רגלי (היינו יוצאי צבא מבן כ' עד בן ס') ואם נוסיף עליהם לערך כהנה וכהנה זקנים וטף יעלו למאה עשרים ריבוא ויחד עם הנשים יעלו לכה"פ לשתי מאות וארבעים ריבוא ר"ל שני מליון וארבע מאות אלפים נפש וממילא מוכרחים להודות שבני ישראל פרו ורבו במצרים שלא כדרך הטבע אבל קשה לו להאמין שכל אחת מנשי ישראל במצרים ילדה ששה בכרס אחד.

ענה לו מו"ח הגאון זצ"ל על אתר, שיש ראייה שאין עליה פירכא לדברי חז"ל שכל אשה ישראלית ילדה במצרים ששה ילדים בכרס אחד. והיינו ממנין הבכורים פטרי רחם שנמנו בפ' במדבר ועלה מספרם לעשרים ושנים אלפים וכמה מאות, וזה בשעה שנמנו כל יוצאי צבא בישראל והיה מספרם שש מאות אלף ועוד כמה אלפים, והבכורים נמנו מבן חודש ומעלה ובני ישראל נמנו רק מבן עשרים ועד בן ס', וכבר כתבנו שצריך להוסיף על מספר ב"י כהנה (ר"ל עוד שש מאות אלפים של הטף והזקנים, אבל לא את מספר הנשים מכיון שגם הבכורים נמנו רק הזכרים), וממילא יוצא דבר תמוה מאד לפי המושגים של פו"ר והיינו בשעה שמשפחה בינונית כהיום מונה לכל היותר חמש נפשות ויש על כל בכור לערך ד' פשוטים היו ביוצאי מצרים רק עשרים ושנים אלפים בכורים על מליון ושתי מאות אלפים המספר הכללי של הזכרים יוצאי מצרים, או במילים אחרות כל אשה שילדה בכור ילדה אחריו חמשים וחמשה ילדים שהרי היו רק אלפים אמהות שהבכורים פטרו את רחמן ולהן נולדו מליון ושתי מאות אלפים זכרים וכשנחלק את הסכום הזה על אלפים אמהות יוצא בקירוב היינו שכל אשה ילדה בנים ומכיון שבימי משה חי האדם בממוצע שבעים שמונים שנה וכנאמר בתפילה למשה "ימי שנותינו בהם שבעים שנה ואם בגבורות שמונים שנה" (תהלים צ') הלא אי אפשר לאשה להתעבר וללדת בימי חייה הקצרים יותר מעשר פעמים הרי יוצא שכל אשה ילדה ששה בכרס אחד. השואל המסתפק נאלם דומיה כאשר שמע את המספרים האלה ואת היחס הפלאי של הבכורים אל המספר הכללי. ודבר זה מצוה לפרסם ברבים.

(הגדה של פסח גדולי טעלז, ירושלים תשנ"ה)

חטא תלמיד ר"ע - אנדה אחת בעסק התורה

בגמ' ביבמות מובא "שנים עשר אלף זוגים של תלמידים היו לו לרבי עקיבא וכולן מתו בפרק אחד מפני שלא נהגו כבוד זה בזה", ושמעתי מאאמרו"ר זצוק"ל שהיה מדייק את הלשון "שנים עשר אלף זוגי תלמידים" והיינו שהיה כביכול שנים עשר אלף ישיבות שלא היו מאוחדים בעסק תורתם, ויסוד ענין חטאם שהיה ערך התורה כביכול (על פי רום ערכם) מועט בעיניהם כי מיסוד חיוב אהבת ה' ותשוקת עסק התורה שיהיה כל דבר תורה נחשב עד מאוד בעיני העוסק בו שמרוב אהבתו וחשקו לדעת סודה היה בדין שיתאוה גם לשמוע מה אחרים אומרים שיהיו כולם באגודה אחת בעסק התורה, ואילו תלמידי רבי עקיבא למדו כל זוג בפני עצמו עד שאמרו שלרבי עקיבא "י"ב אלף זוגות" היו לו ולא "כ"ד אלף תלמידים".

(נחלת בנימין, ממורינו הגר"ב סורוצקין ראש ישיבות עטרת שלמה)

הא לחמא עניא די אכלו אבהנא בארעא דמצרים.

יש לבאר תוכן פתיחה זו, דהנה המצה היא זכר לשני דברים, היא זכר לעבודת, וכמו שכתב הרמב"ן בפרשת ראה, דהמצה היא זכר לעבודת שהיו במצרים, שאכלו לחם צר ומים לחץ. וכן איתא בספרי (פ' ראה), אמר רבי שמעון למה נקרא מצה לחם עוני, על שם עינו שנתענו במצרים. וכעין זה מבואר בגמ' בפסחים (דף קט"ו ע"ב), לחם עוני, עני כתיב, מה עני שדרכו בפרוסה אף כאן בפרוסה. ומבואר דהמצה היא זכר לעבודת.

אכן עוד קיום של זכרון יש בהמצה, דהיא זכר לחרות וגאולה, וכמו שאומרים בהגדה, מצה זו שאנו אוכלים על שום שלא הספיק בצקם של אבותינו להחמיץ, עד שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים וגאלם. הרי מבואר דהמצה היא זכר לשעבוד, וזכר לחרות וגאולה.

והנה מה דהמצה היא זכר לחרות, זהו מה שאומרים בסיום ההגדה, מצה זו שאנו אוכלים על שום מה, על שום שלא הספיק בצקם וכו', ואם כן יש לומר, דכאן בתחילת ההגדה אנו מבארים שהמצה היא זכר לשעבוד ולעוני, וזהו שאומרים הא לחמא עניא.

ויש להוסיף עוד דלכן אומרים זאת כאן בתחילה ולא בסוף, כשאומר מצה זו שאנו אוכלים על שום מה, דהנה בתחילת סדר ההגדה מתחיל בגנות ובסיפור השעבוד, ואז המצות משמשות זכרון לעוני שהיה במצרים, וכמבואר בדברי הגמ' (דף ק"ח ע"א) לגבי ד' כוסות, דתרי כסי קמאי לא בעי הסיבה, דאכתי עבדים היינו קאמר, הרי דבתחילה הוא זכרון השעבוד, ועל כן כאן בתחילת סדר ההגדה, שייך הענין שהמצה היא זכר לשעבוד, ולכן מזכירים דוקא כאן, דזהו המצה שאכלו אבותינו בארעא דמצרים, ובהמשך הסיפור, כשמגיעים לשבח ולסיפור הגאולה, בזה מזכירים שהמצה היא זכר לחרות, שלא הספיק בצקם של אבותינו להחמיץ וכו'.

השתא הכא לשנה הבאה בארעא דישאל השתא עבדי לשנה הבאה בני חורין.

מה שכפל ואמר, לשנה הבאה בארעא דישאל, לשנה הבאה בני חורין, יש לבאר דהנה כתב אא"ז

מפיהם אנשי הימים

משולחנם של רבנותנו
דאשי הישיבה שליט"א
בענינא דירמא

פנינים וביאורים בהגדה של פסח

רבני דאשי הישיבה
הגאון רבי היים פינשטיין שליט"א

מרן הגר"ז זצ"ל דברית בין הבתרים נאמרו שתי עניינים, האחד גרות וגלות, ושנית, עבודת ועינוי, וכמבואר בפסוק שכתוב 'דועו תדע כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם ועבדום ועינו אותם וגו', הרי נאמרו בזה שני דברים, גם גרות וגלות, וגם עבודת ועינוי.

ולפי זה יש לפרש, דכפלות הדברים של בעל ההגדה, הוא כנגד שתי העניינים הנ"ל, דלשנה הבאה בארעא דישאל, זהו כלפי חלק הגלות והגירות, ואומר דלשנה הבאה נהיה בארץ ישראל שהגלות תפסק, ועוד אמר לשנה הבאה בני חורין, זהו כלפי חלק העבודת והעינוי, דלשנה הבאה נהיה בני חורין דהשעבוד והגלות יפסקו ונהיה בני חורין.

כרוך שנתן תורה לעמו ישראל כרוך הוא כנגד ארכעה בני דברה תורה.

יש להבין מה השייכות של הודאה על נתינת התורה, בתוך הענין של כנגד ארכעה בני דברה תורה. ויש לבאר בזה, דהנה מצינו דבכל מקום שיש תוספת מצוה וחיידוש ענין בעסק של תלמוד תורה, יש קביעות ברכה נוספת על התורה, וכמו דבקריאת התורה בציבור, תיקנו ברכה לפניה ולאחריה, והיינו

כמה מזבחות בנה אברהם אבינו, וכדעת רש"י במנין המצות שבקערת הסדר

בערב פסח בעת שהיה אא"ז מרן הגר"ז זצ"ל בן ג' שנים ומחצה, שאל אותו אביו רבנו הגר"ח, כמה מזבחות בנה אברהם אבינו, והשיב לו מרן הגר"ז, שאברהם אבינו בנה ארבעה מזבחות, שאל אותו מנין לך זאת, אמר לו שכן כתב רש"י בפרשת בלק על הפסוק את 'שבעת המזבחות ערכת', שבלעם בנה ז' מזבחות כנגד שבעת המזבחות שבנו אבותיהם של אלו, ובתוך המנין של השבעה, כתב רש"י שארבעה בנה אברהם אבינו, כשסיים דבריו, אמר לו הגר"ח, שעוד מעט יבא לכאן הגאון רבי שמחה זעליג זצ"ל, וכשיבא, תאמר לו את מה ששאלתיך, ומה שהשבת לי. כעבור רגעים אחדים, נכנס הגר"ז לבית, ומיד אמר לו מרן הגר"ז את כל הדברים. באותה שעה ישבו כרגיל כמה רבנים בבית הגר"ח, המה ראו כן תמהו לפרש המעשה. הגר"ז שראה את תמיהתם, אמר להם שיבאר להם כל הענין,

משום דיש בזה תוספת ענין בעסק של ת"ת.

וכן יש לפרש בהא דבשירת האזינו נאמר 'כי שם ה' אקרא הבו גודל לאלוקינו', והיינו ברכת התורה, וכמבואר בגמ' בברכות, ואף דגם עד עתה למדו תורה מפי משה, ובודאי דברכו ברכות התורה גם עד עתה, מ"מ נאמר כאן שוב דין של ברכת התורה על שירה זו, ומשום דהיה ציווי מיוחד ללמד את השירה דהאזינו, ושימה בפיהם, והיה בזה חיידוש ענין בהמצוה הכללית של תלמוד תורה, משום כך היה צורך לברכת התורה מחדשת.

ולפי זה י"ל דמאחר וסיפור יציאת מצרים, הוא אופן מסויים ומיוחד של אמירת הדברים, והוא אופן מיוחד ומסויים של תלמוד תורה, המחוייב בלילה זה, ממילא צריך ברכות התורה מיוחד על הקיום דין תלמוד תורה המיוחד באופן זה.

הכס מה הוא אימר, מה העדות והחוקים המשפטיים אשר ציזה ה' אלוקינו אתכם, ואף אתה אמור לו כהלכות הפסח אין מפטידין אחר הפסח אפיקומן.

הנה בכתוב בפר' ואתחנן, כתוב תשובה אחרת על שאלת החכם, דכתיב שם עבדים היינו וגו', ולמה לא הביא בעל ההגדה התשובה הכתובה בפסוק. עוד צריך ביאור דתשובה זו דאמור לו כהלכות הפסח, לא כתיבא בקרא כלל.

ונראה לבאר דבשאלת החכם מה העדות וכו', נכללו בה שתי עניינים, האחד מהו טעם הענין. והב', מה פרטי ההלכות והדינים שנאמרו. והנה התשובת הכתובה בתורה, באה על השאלה דמהו טעם הענין, ועל זה התשובה היא עבדים היינו וגו' ואתנו הוציא משם וגו', ויצונו ה' לעשות את כל החוקים וגו'. והנה תשובה זו כבר אמר בעל ההגדה קודם לכן, דמיד אחר שאלת מה נשתנה, באה התשובה דעבדים היינו ויוציאונו, ועתה מבאר בעל ההגדה את החלק שבשאלת החכם כפשוטו, מה העדות והחוקים, מה הם הדינים וההלכות ופרטיהם, ולשאלה זו, התשובה הראויה היא לאמור לו כהלכות הפסח. והנה בתורה לא נאמר תשובה על חלק השאלה הזו, משום דזה דבר פשוט שאם שואל ההלכות צריך לענות לו כפי שאלתו, וכל מה שנצרך לכתוב בקרא תשובה לשאלת החכם, הוא רק על החלק שבשאלתו על טעם הדברים.

שהנה לפני מספר שנים, החליט הגר"ח שלא להניח בסדר שלוש מצות, אלא ב' מצות כשיטת הרמב"ם והגר"א, ושאלתי את הגר"ח, שביצרות לשבת הגדול מבואר דמניחים ג' מצות, והרי מחבר הפיוט הוא רבי יוסף טוב עלם, שהוא היה רבו של רבנו גרשום, שהיה רבו של רש"י, ואם כן ראוי היה לנהוג כפי המבואר בפיוט.

ואמר להם הגר"ר שמחה זעליג זצ"ל, דעל זה שלח הגר"ח את בנו כעת, להשיב לו על שאלתו מאז, וכונת הגר"ח היא, דהנה בתוך הפיוט שם כתוב דנתינת הדם על המשקוף ושתי המזוחות, הוא כנגד שלושה המזבחות שעשה אברהם אבינו, ומבואר דבעל הפייט, סובר דאברהם אבינו עשה רק שלושה מזבחות, ונמצא דחולק עם רש"י שסובר דאברהם אבינו עשה ארבעה מזבחות, ונמצא דאין שום הכרח ממה שהוא רב רבו של רש"י, דרש"י יסבור כמוהו, ואם כן גם בעיני מנין המצות שצריך להניח, אין הכרח דדעת רש"י כדעת בעל הפייט, זו הייתה כונת הגר"ח בשליחת בנו אלי.

**בדין זמן ביעור המין
דבני ראש הישיבה
הנאון בני היום מדדני אוזננד שליט"א**

מוכרח בודאי לילך לביתו, ונמצא דמה שאסור בלילה אינו אלא מחמת תקנת בדיקה שזמנה בלילה, זהו שהק' השעה"צ דזה אינו אלא מדרבנן.

אבל באמת לא א"ש, דהרי גם ביום י"ד מותר לאכול קודם ביעור חמץ, זה קשה מ"ש מכל מצות שנוהגות ביום שאסור לאכול קודם המצוה כלולב ומילה ושופר.

ונראה מוכח מזה דזמן מצות ביעור מה"ת אינו יום י"ד, כ"א סמוך לזמן איסורו, ובתחילת היום עדיין לא רמי עליה מצוה כלל, דעדיין לא הגיע זמנה, ולא דמי ללולב ושופר וכי"ב שזמנם ביום זה, ומתחילת היום הוא זמנו, דביעור חמץ אין זמנו ב"ד אלא סמוך לזמן איסורו, חזון איסורו הוא בחצות, וע"כ מצות ביעור הוא סמוך וקודם לחצות, וכן נראה מבואר משיטת רש"י בדף י"ב ב' דר' יהודה דסבר אין ביעור חמץ אלא שריפה היינו מתחילת שעה שישית וכל שש, ולא קודם לכן, ומשום דזהו זמן המצוה, וכמו כן הביעור דרבנן שתקנו אחר ביטול אינו אלא סמוך לזמן איסורו, וכדתנן שורפין בתחילת שש, ונמצא דביום קודם שעה שישית עדיין לא הגיע זמן המצוה כלל, וליכא מצוה קודם לכן אלא בדיקה, אבל כל שכבר בדק לא רמי עליה שום מצוה כלל, זה אינו אלא מצוה דרבנן, וע"כ כ' דמ"מ כיון דעיקר חיובו דאורייתא כדאורייתא דמיא.

[ב] והנה בשבת דף ט' ב' מבואר דקודם תפילת ערבית אם התחיל אינו פוסק משום שאאמ"ד, וקשה לשיטת הרמב"ם דמצות תפילה כל יום הוא מן התורה, [ורק דמה"ת אינו חייב אלא פעם אחת] א"כ הרי מיד בכניסת היום רמי עליה מצות תפילה, ונהי דמצד זה י"ל כש"כ למעלה דלא אסרו מלאכה ואכילת קבע בלילה משום מצוה הנמשכת ביום, מ"מ הא לא גרע מבדיקת חמץ דחשיב דאורייתא כיון דעיקרו דאורייתא, והכ"נ לבתר דתקנו חיוב תפילת ערבית הא הוי עיקרו דאורייתא.

אמנם כבר הוכיחו רבנות דמה"ת אין מצות תפילה אלא ביום ולא בלילה, וכן מבואר בדברי הרמב"ן בהשגותיו לשהמ"צ מצוה ה' שהק' ע"ד הרמב"ם

[א] שו"ע או"ח סי' תל"א ס"ב זיהר כל אדם שלא יתחיל בשום מלאכה ולא יאכל, עד שיבדוק, ואפילו אם יש לו עת קבוע ללמוד, לא ילמוד עד שיבדוק, ואם התחיל ללמוד מבע"י אין צריך להפסיק. וכתב המג"א משמע דאם התחיל בלילה באיסור פוסק לכו"ע דבדיקת חמץ הוי דאורייתא כ"ז שלא ביטל ע"כ, וכ' ע"ז השעה"צ ס"ק י"ג ז"ל ואף דמדאורייתא אין החיוב לבדוק ולבער רק דוקא סמוך לחצות היום כיון דעיקר חיובו מדאורייתא רק שחכמים הקדימו לשעה שבנ"א מצויין בבתיהם כדאורייתא דמיא ע"כ, והיינו דהוק' לו מדאורייתא אינו חייב לבדוק בלילה, כמבואר בפסחים דף ד' דלילה הוא תקנת חכמים בשעה שבני אדם מצויים בבתיהם ואור הנר יפה לבדיקה, ונמצא דהחיוב לבדוק בלילה אינו אלא מדרבנן, ובמצוה דרבנן קי"ל דאף אם התחיל פוסק.

אלא דאין קושייתו מובנת, דנהי דמדאורייתא אין חיוב דוקא לבדוק בלילה, מ"מ הא ודאי דמצות ביעור הוא בי"ד, וכדיליף בפסחים דף ד' ב' ה' א' מקראי, וא"כ הרי מצד המצוה דאורייתא עצמה אסור לו לאכול מתחילת היום, וכמו בכל מצוה שהגיע זמנה כמו לולב דאסור לאכול בתחילת היום אף שזמנו כל היום, כמבואר בסוכה דף ל"ח, ומה דבלולב אינו אסור בלילה הוא משום שזמנה רק ביום, ובלילה ליכא מצוה, אבל ביעור דאין לה דין דנעשית רק ביום, הרי זמנה מתחילת היום, דבכה"ת היום הולך אחר הלילה, וא"כ הרי ד' המג"א אתיין כפשטו, דכיון דכבר הגיע זמן ביעור חמץ אסור לו לאכול, ואי"ז רק מצוה שעיקרו דאורייתא אלא מצוה דאורייתא ממש.

אמנם באמת א"א לומר כן, דהרי אחר הבדיקה מותר לאכול, ורק קודם בדיקה אסור, ואף שעדיין לא נתקיים המצוה דאורייתא, ואי נימא דאסור לאכול מחמת המצוה דאורייתא, הול"ל דאסור לאכול ולעשות מלאכה עד שיבער, וגם יהיה אסור לישן קודם קיום המצוה, ומוכח מזה דאף שהגיע זמן המצוה לא אסור אלא ביום ולא בלילה, והטעם י"ל בפשיטות דלא חששו שלא יקום משנתו בבוקר, [וכעין מש"כ המ"ב בלומד בביהמ"ד דשרי דהא

מה יפו פעמיך בנעלים כת נדיב (שה"ש ז).

ואמרו ע"ז בגמ' (חגיגה ג' א') כמה נאין רגליהן של ישראל בשעה שעולים לרגל. ויל"ע מה שנזכר כאן ענין "המנעלים" וביותר צ"ב הלא שנינו לא יעלה אדם להר הבית במנעלו ובמקלו

דמצות תפילה הוא מה"ת ו"ל ועוד שמי שנאנס ולא התפלל בשחרית ובמנחה נסתפק בעצמו ספק התפלל ספק לא התפלל אם כן לפי דבריו שלהרב היה צריך לחזור ולהתפלל והם פסקו לעולם בכל ספק בתפלה שאינו חוזר ומתפלל מפני שהיא מדרבנן עכ"ל, ואין קו' מובנת, דמה בכך שלא התפלל שחרית, דהא מ"מ התפלל ערבית, וכבר יצא מצות תפילה דאורייתא ביום זה, שהרי היום מתחיל בלילה בכה"ת כמבואר בחולין דף פ"ג א', ואם בא להק' הול"ל שנאנס ולא התפלל ערבית ושחרית. ובע"כ [וכן שמעתין] דמה"ת עיקר מצות תפילה אינו אלא ביום ולא בלילה, ודמי ללולב ומילה ושופר שזמנם ביום, ובלילה אינו אלא דרבנן, וע"כ אם התחיל פוסק.

אבל לפי המבואר קשה, דהא ביעור חמץ נמי אין מצותו אלא ביום וכש"נ דעיקר דינו הוא סמוך לזמן איסורו, ומ"מ מאחר שתקנו חכמים בדיקה בלילה, הו"ל מצוה שעיקרו דאורייתא, וא"כ גבי תפילה נמי, נהי דמה"ת אין מצות תפילה אלא ביום, אבל מאחר דתקנו להתפלל בלילה, הו"ל מיהת מצוה שעיקרו דאורייתא, ואכתי קשה מ"ט אם התחיל אינו פוסק, דמ"ש מבדיקת חמץ דפוסק.

ונראה בה"ת, דחלוקים מצות בדיקה ממצות תפילת ערבית, דמצות בדיקה הוא דין במצוה דאורייתא, שהרי הבדיקה היא התחלת הביעור של תורה, ומה"ט מברכין עליה על ביעור חמץ, כש"כ הט"ז בסו' תל"ב, זהו מצוה שעיקרו דאורייתא, דרבנן תקנו היאך לקיים את המצוה דאורייתא, אבל תפילת ערבית הרי אינו תקנה בעיקר מצות תפילה, שהרי הוא חוזר ומתפלל ביום, ועיקר המצוה דאורייתא מתקיימת ביום, ותפילת ערבית הוא מצוה נוספת, דצריך להתפלל בלילה מלבד תפילת היום, זה אינו דין בדא' אלא מצוה בפ"ע של דבריהם ופ' בה"ת הזה, משום דזה דבר פשוט שאם שואל ההלכות צריך לענות לו כפי שאלתו, וכל מה שנצרך לכתוב בקרא תשובה לשאלת החכם, הוא רק על החלק שבשאלתו על טעם הדברים.

וכו' וא"כ הו"ל מה יפו פעמיך בלא מנעלים. ויתכן שהכוונה בזה כמש"כ הריטב"א בסוכה (כ"ה א') שמצוות עליה לרגל תחילתה היא בהליכה מביתו ולא רק במקדש, וא"כ מה יפו פעמיך בנעלים קאי כבר בהליכה מביתו למקדש, שכבר בזה הוא מקיים המצוה. (דרך חיים)

**הכלית יציאת מצרים –
לטוב לנו כל הימים
מודרנו המשנה הגה"צ
דני יוסף דיווים שליט"א**

האחד "ערום ועירה" שהיו ערומים מן המצוות, ומלבד זה יש כאן עוד ענין שהיו שטופים בעבודה זרה שהיה צריך למושכם מהע"ז. אבל באמת זה ענין אחד, שהכל הוא בכדי שיהיו ראויים לגאולה והם צריכים שיהיה בידם מצוות, אבל כל זמן שהם שטופים בעבודה זרה לא שייך שיועיל אף מצוות הדם פסח ודם מילה, כי כל זמן שהם שטופים בע"ז הרי הם בכלל בעלי עבירה ולא היה מועיל להם המצוות. וכמו שכתוב ברמב"ם (הל' תשובה פ"ז ה"ו) על הרשע "עושה מצוות וטורפין אותן בפניו שנא' מי ביקש זאת מידכם רמוס חציר". כל זמן ששוקעין בעבירות ומובדלים מהקב"ה אין המצוות נחשבות. וכיון שכלל ישראל היו צריכים את הזכויות בשביל הגאולה, כל זמן שהם שקועים ושטופים בע"ז אין מועיל להם המצוות, ועל כן קודם לכן ד' ימים היו צריכים למשוך ידיהם מע"ז, ואח"כ לקיים המצוות של דם פסח ודם מילה. וכשלעצמו זה לימוד גדול, כמו שאמרנו שבפשטות זה ב' ענינים, אבל באמת זה ענין אחד כי אי אפשר לקיים המצוות בזמן שיש עבודה זרה, זה לא הולך ביחד.

ב. ואמר הקב"ה לישראל ב' מצות הללו, דם פסח ודם מילה. קרבן פסח של מצרים זה פרישות מעבודה זרה של מצרים, וכן הוא ענין הדם מילה שנצטווה עם ישראל, שיסודו הוא להכניסו בבריתו של אברהם אבינו. והלא משמת יוסף הפסיקו למול בניהם, דהיינו ששורש השיעבוד היה שהפרו ברית מילה, וזה הוא שיעבוד הגוף ושיעבוד הנפש שהיה במצרים. ולפיכך הגאולה ממצרים תבוא ותיגיע על ידי ההכנסה בבריתו של אברהם אבינו, להסיר מעליהם עולת ליבם וערלת מצרים.

ג. זה הוא פשטות הדברים, שהיה צריך את המצוות והניתוק משטיפת העבודה זרה, והתפילה בשביל הגאולה. אבל יש כאן עוד תוספת שהיא מאוד יסודית. הנה בהמשך הציווי לישראל שנא' בפרשה כ' "והגדת לבנך ביום ההוא לאמר בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים", וכתב רש"י עשה ה' לי, רמז תשובה לבן רשע לומר עשה ה' לי ולא לך שאילו היית שם לא היית כדאי ליגאל". והנה בפשוטו בעבור זה שעשה ה' לנו ממצרים בעבור זה אנו מקיימים, ובאמת זו טענת המינים שהטעם לקיום מצוות ה' הוא בגלל שהקב"ה הוציאנו ממצרים, והוא כביכול תשלום בעבור הגאולה, שנשתעבדנו לקב"ה במקום המצרים. וזה הסתכלות הרשעים והמינים. אבל רש"י כותב בדיבור הקודם, בעבור זה "בעבור שאקיים מצוותי כגון פסח מצה ומרור הללו" וכאן רמז התשובה, שאדרבה התכלית של היציאה הוא בשביל הקיום מצוות, לא שהוא

א. בפרשת וארא כתוב "וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל וכו' ואזכור את בריתי" (פ"ו ה), ופשטות הפסוק שאמר הקב"ה "ואזכור את בריתי" הוא הברית שהקב"ה כרת עם אברהם בברית בין הבתרים של "ועבדום וענו אותם ואחרי כן ייצאו ברכוש גדול" ועל ידי שהקב"ה ישמע את נאקת בני ישראל הוא ייזכר בברית ויתקיים החלק השני של ואחרי כן ייצאו. אבל רש"י כותב בענין אחר, שבגלל זכירת הברית זה יהיה הגורם שישמע הקב"ה את נאקת בני ישראל.

והדבר הזה תמוה, וכי הקב"ה צריך לשמוע את נאקת בני ישראל בכדי להוציא אותם מארץ מצרים, מדוע לגאולה צריך "וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל". והלא הקב"ה הבטיח ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנה וכיון שהגיע הזמן אחרי הארבע מאות שנה צריכים להיגאל מיד, ומדוע צריך את שמיעת הקב"ה לנאקת בני ישראל, וכתוב כאן דבר גדול מאוד, כי אה"נ הקב"ה הבטיח שאחר ד' מאות שנה שהוא יוציאם, (שהתקצרו ע"י קושי השיעבוד) אבל עדין היה צריך את "וישמע ה' את קולנו", היה צריך עדין את רחמי ה' בשביל כך, והגאולה שייכת רק על ידי זה שגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל, שמעתי את התפילה של עם ישראל ואפילו שהיה הבטחה לא היה מספיק לגאולה אילולי זה ולא היו נגאלים. ובאמת כן כתוב ברמב"ן בפ' שמות, "ואעפ"י שנשלם הזמן שנגזר עליהם לא היו ראויים להיגאל כמו שמפורש על ידי יחזקאל אלא מפני הצעקה קיבל תפילתם ברחמי".

ובפ' בא מצינו בדומה לזה, בציווי של קרבן פסח נאמר "והיה לכם למשמרת עד ארבעה עשר יום לחודש הזה ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל בין הערבים" (פי"ב ו'). וכתב רש"י "זהו לשון ביקור שטעון ביקור ממום ד' ימים קודם שחיטה ומפני מה הקדים לקיחתו לשחיטתו ד' ימים מה שלא ציוה כן בפסח דורות? היה רבי מתיא בן חרש אומר הרי הוא אומר ואעבר עליך ואראך והנה עתך עת דודים הגיעה שבועה שנשבעתי לאברהם שאגאל את בניו ולא היו בידם מצוות להתעסק בהם כדי שיגאלו שנאמר ואת ערום ועירה ונתן להם שתי מצוות דם פסח ודם מילה שמלו באותו הלילה שנאמר מתבוססת בדמך בשני דמים וכו' ולפי שהיו שטופים בעבודת כוכבים אמר להם משכו וקחו לכם משכו ידיכם מעבודה זרה וקחו לכם צאן של מצוה" עכ"ל.

ולמדנו ר' מתיא בן חרש, שגם אחר קושי השיעבוד עדין בשביל שיהיו ראויים לגאולה, לא היה שייך לגאלם בלא מצוות, ובפשטות כתוב כאן ב' ענינים,

שתחת השיעבוד קיבלנו את המצוות, אלא שיצאנו מהשיעבוד בשביל זה, זה היה המטרה. וזה המשך דברי רש"י שהוא תשובה לבן הרשע שנאמר שהרשע שאין לו התכלית שבשבילה יצאנו ממצרים הוא הטעם שלא היה כדאי ליגאל, שבשביל טעם מה ייגאל, שהרי אצלו המצוות זה קושי עול ועינוי, ולא היה נגאל ממצרים, כי אין לו את טעם היציאה.

ובאמת שזו התשובה לבן החכם כמו שנא' בפרשת ואתחנן על שאלת הבן מה העדות והחוקים וכו' "ויצונו ה' לעשות את כל החוקים האלה ליראה את ה' אלוקינו לטוב לנו כל הימים לחיותינו כיום הזה וצדקה תהיה לנו כי נשמר לעשות את כל המצוה הזאת לפני ה' אלוקינו כאשר ציונו" (דברים ו' כד–כה). וידוע השאלה שבהגדה אומרים שתשובת החכם הוא אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן, ואילו בתורה לא נאמר כן. אבל באמת ביאור הדבר שהוא ענין אחד ואי"ז סתירה, שהחכם יודע שהתשובה כזוה הוא שהמצוות והתורה זה "לטוב לנו כל הימים" לחיותינו כל הימים. וזה ביאור הענין במצוות שעשו ישראל במצרים כי אי אפשר ליגאל בלי המצוות כי החירות האמיתית היא מתוך עבדות ה' ומתוך קיום המצוות עצמן.

ויתכן שזה טעם מה שעם ישראל דקדקו והחמירו בפסח כ"כ הרבה הקפדות, ושמיירה מיוחדת במצות מחימוץ, ובגמ' כתוב (פסחים קט"ז ע"ב) אמר רבא מצה צריך להגביה וברשב"ם שם פ' וכו"פ בשו"ע שהוא משום להראות את חביבות המצוות, ונראה שבאמת אי"ז ענין בעלמא כאן, אלא הוא חלק מהסיפור יציאת מצרים של הלילה הזה, להשריש שהטעם שיש לנו הוא מן המצוות, המצה היא החירות. החיים הטובים באמת זה המצוות. אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן כי טעם המצה בפה זה טעם החיים האמיתיים.

כל הענין של דקדוק במצוות הוא, הוא חביבות המצוות. הוא להראות שאנחנו לא עושים המצוות בתור עול ועינוי, אלא כי אנחנו יודעים שהחירות והחיים האמיתיים הם בעשיית המצוות, כי המצוות הם לטוב לנו. וזה עומק הכוונה של חז"ל שהביא רש"י שהיו צריכים ישראל בשביל הגאולה לקיים מצוות, שהם יהיו בתוך המצוות זה מוכרח, שאי אפשר להיות חירות ובן חורין בלא קיום מצוות שאי"ז שום חירות, כי החירות והבני חורין הוא מתוך המצוות, שמתוך זה מגיעים לחיי האמת, וזה הכוונה בדמייך – חיי.

(משיעור דעת בהיכל הישיבה הקד', ע"ד הכותב בלבד)

מעולמם של
בוגרי הישיבה

נשלום בנין

שבע שנים חלפו מיום הקמת הישיבה הקד', וברחבי הארץ מתבססת והולכת קהילת בוגרי הישיבה הקד'. טובי בוגרי הישיבה שיחי', מצטרפים שנה אחר שנה בזה אחר זה לשורות כותל המזרח של כוללי עטרת שלמה ברחבי הארץ. בירושלים לבדה הצטרפו עד עתה לכולל המפורסם ברחוב דוד ילון, למעלה מחמישים מבוגרי הישיבה הק' כ". קהילת בוגרי הישיבה מוקמת מתוך מטרה להשתית את יסוד החיים כהמשך לרוחה של הישיבה, להעמיד בתים לד' ולתורתו על היסודות האיתנים שנטעו בישיבה ועיצובה הרוחני. ביריעה קצרה זו נסקור חלק מההתפתחויות בשנה החולפת <<<

בני ברק

במהלך הקיץ הוקם בבני ברק כולל "בוגרי הישיבה", בראשות מורינו ראש הכולל הגאון רבי אלחנן זופניק שליט"א, כשעם פתיחתו נמנים על שורותיו כארבעים אברכים טובי בוגרי הישיבה הקד'. הזמן התחיל בלימוד הסוגיות החמורות שבמסכת "חולין", בעיון גדול כמקדמת דנא - וקול התורה נשמע בהיכלנו. עם פתיחת זמן אלול נרשמה תנופה רבה במשכנו החדש והמורחב של הכולל, וכן בהצטרפותם של אברכים רבים טובי בניה של הישיבה הקד', כאשר בזמן אלול ובהמשכו בזמן חורף לומדים מסכת חולין. בתחילת החורף אף הגיע רבינו ראש הישיבה הגר"ח פיינשטיין שליט"א, לביקור חיזוק מיוחד בהיכל הכולל, לחזק את ידי בוגרי הישיבה הקד' העמלים בתורה. בחודש אדר נשא דברי חיזוק מיוחדים לבני הכולל רבינו ראש הישיבה הגאון רבי חיים מרדכי אוזבנד שליט"א.

בנוסף, לראשונה בשנה זו הוקם בב"ב מנין תפילות "מים

ה נ ו ר א י ם", בנוסח הישיבה

וכמנהגיה, אשר מהווה נדבך משמעותי נוסף בביסוס קהילת בוגרי הישיבה ומשפחותיהם שיחי'. המנין התקיים בהיכל ישיבת עטרת יוסף שע"י הישיבה הקד', בהשתתפות רבני הישיבה הק' ועשרות מבוגרי הישיבה שיחי'. על דעת רבותינו ראשי הישיבה שליט"א, עקב השמירה על כללי הבריאות, לא התאפשר צירופם של אלו שאינם מבוגרי הישיבה הק'. לפני העמוד עברו שלוחי הציבור, הרב יעקב זלץ שליט"א, מורינו הגאון רבי יהודה ברמן שליט"א, מורינו הגאון רבי נתנאל סלומון שליט"א, והגאון רבי שמואל אליהו צייטלין שליט"א. כבעל תוקע שימש הרב יעקב זויברמן שליט"א, וכמקריא לבעל התוקע שימש מורינו הגאון רבי שמעון ורנר שליט"א. כמו"כ התקיים מנין הבוגרים אף ב"שמחת תורה", התפילות וההקפות התקיימו לפי מסורת הישיבה וכמנהגיה.

מודיעין עילית

במהלך השנה החולפת נרשמה התפתחות מרשימה ב"קהילת בוגרי הישיבה" במודיעין עילית, עם הצטרפותם של עשרות מבוגרי הישיבה הקד' לכולל המרכזי של ישיבת עטרת שלמה בק"ס. בנוסף, במהלך הקיץ התמנה לרב לקהילת בוגרי הישיבה בק"ס, ה"ה מורינו הגאון רבי שמואל דוד רייסנר שליט"א. כמו"כ כהמשך ליסודות דרך הישיבה לרציפות העמל והעסק בתורה אף בזמני רפיון, נתייסד

במהלך הקיץ כולל שישי - שבת קודש, כשעל שורותיו נמנים כשלושים מבוגרי הישיבה כ". בכולל לומדים מסכת "ערכין" בעיון, מידי שבוע אף נמסרת חבורה ע"י א' מבני החבורה שליט"א.

אחיסמך

נדבך נוסף ב'קהילת הבוגרים', התווסף במהלך החורף, עם הקמת כולל בוגרי הישיבה בקרייה החרדית אחיסמך שליט"א. עם אכלוס המקום הגיעו רבים מבני הישיבה הקד' להתגורר במקום, ובד בבד התעורר הצורך להקים כולל מיוחד לבוגרי הישיבה. בראשות הכולל עומד מורינו הגאון רבי שמואל קרלנשטיין שליט"א.

ירושלים

מיום הקמת הישיבה הקד' נרשמת התפתחות רבה בכולל "עטרת שלמה" בירושלים, עם הצטרפותם של עשרות מבוגרי הישיבה הקד' לשורות ספסלי הכולל ששמו יצא לפניו. בזמן קיץ הקרוב הבעל"ט תיפתח אי"ה "חבורת הדף", לקבוצה מיוחדת מטובי בוגרי הישיבה הקד', בה ילמדו האברכים בתוכנית מיוחדת של לימוד בעיון לפי הספקים מיוחדים.

מתורה לסוגיות הזקה - בני יסוד חלוקת הזקה מנועים ובהזקה דין דוב מהזקה (הולין ע"ב) מודתו ראש הישיבה הגאון רבי שלום בעד סודיסקין שליט"א

אמר רב שמואל בר נחמני אמר ר' יונתן א"ק ויצא הכהן מן הבית אל פתח הבית והסגיר את הבית שבעת ימים ודלמא אדנפיק ואתא בצר ליה שיעורא אלא לאו משום דאמר' אוקמא אחזקה" והנה בבי' הילפ' מצינו ברבינו גרשום שפי' "דלמא אדנפיק ואתא בצר ליה שיעורא ועכשיו אין בו דין נגע דהוא פחות מכגריס ולא צריך להסגיר אלא תדע דאוקים מילתא אחזקתיה דלא בצר" כלומר וצריך להסגיר. ומב' בדי' כי יש לנו לשאול שמה אין הכהן צריך להסגיר כי בשעה שהוא מוחזק לבית שמה אי"ז כשיעור המצריך הסגר וע"ז קמ"ל דצריך להסגיר כיון דאוקמ' אחזקתיה דלא בצר ליה שיעורא ולכן צריך הכהן להסגיר.

אמנם ברש"י נראה שפי' באופ"א שכ' שם, "ואע"ג דאיכא למימר דלמא עד דנפיק ואתי בצר ליה שיעורא מכגריס ונמצא שלא היה נגע בשעת הסגר ואין הסגרו הסגר דכמאן דליתיה דמי" עכ"ל, והרי שפי' שאין הנידון איך יסגיר הכהן את הבית אולי בציר הנגע ואי"צ הסגר, אלא הקושיא על עיקר דין הסגר שנאמר בתורה אחר ההסגר עדין אמאי הסגרו הסגר הרי כל דין הסגר יכול להועיל דווקא לבית המנוגע אבל הכא שמה אינו בית מנוגע ואין ההסגר מועיל. וע"ז קמ"ל שיש לזה דין בית מנוגע במקום חזקה, בשעה שהיה מנוגע כ"ז שלא תדע שהשתנה דינו הרי הוא "דין" בית המנוגע שאמרה תורה, זה דין בית מנוגע שדיברה בו תורה בפרשת בית המנוגע. והיינו כי החזקה אינה אומרת לנו איזה הנהגה בתוך הספק עצמו בין ב' צדדי אלא פי' הדבר שהדין הוא שכל מה שיש דינים בתורה כולה, וכגון דין "בית מנוגע" איך נקבע מה הוא דין בית מנוגע? קביעות הענין יה' לפי מה שיש חזקה לבית זה, החזקה לא אומרת שאתה צריך להסגיר כיון שלא בציר שיעורא אלא שאתה צריך להסגיר כי זה הוא בית מנוגע של דיני התורה, לזה יש "דין" בית מנוגע" כשיש חזקת טומאה, ולא עסקה החזקה בצדדי הספק, אלא בדין חזקה שחידשה תורה נאמר כי כלל דיני התורה נאמרו על מצב שיש לך חזקה בדבר ועליו ממש נאמר הדין של אסור או מותר כי כך אמרה תורה דיניה דור"ק.

הרמב"ם פ"י מהל' מקוואות כ' "הטמא שירד לטבול ספק טבל ספק לא טבל אפילו טבל ספק יש בו מ' סאה ספק אין בו או שתי מקוואות אחד יש בו מ' סאה ספק אין בו וטבל באחד מהם ואינו יודע באיזה מהם טבל ספיקו טמא לפי שהטמא בחזקתו עד שיוודע שטבל כראוי וכן מקווה שנמדד ונמצא חסר בין שהיה המקווה ברשות הרבים בין שהיה המקווה ברשות היחיד כל הטהרות שנעשו על גביו למפרע טמאות עד שיוודע זמן שנמדד והיה שלם". ויש להעיר חזא, הנה יסוד הדין הוא מהגמ' (נדה ב' ב') שבספק אמר' שהטמא בחזקתו וטמא משום דאיכא תרת' לריעותא חזקת טומאה של הטמא (או הכלי) וריעותא ד"חסר לפניך" והנה הר"מ לא הזכיר כלל מה שחסר לפניך אלא כתב שטמא משום דין החזקה, וצ"ב. עוד יש להבין בכל הדין של חזקת טמא מה היא הוספת הר"מ "עד שיוודע שטבל כראוי" הלא זה דבר ברור שאם נודע שטבל כראוי אין ספק ומה צ"ל דבגוונא שיוודע אינו טמא הלא זה דבר פשוט, וכן לגבי הכלים הטמאים כתב כן, וצ"ב. וכיו"ב בסוגי' (נדה שם) שהוא מקור דין הר"מ אמרו שם "העמד טמא על חזקתו ואימא לא טבל", וצ"ב מה היא הוספה זו.

בעיקר דין תרת' לריעותא ידוע לשאול מדוע קרי' ליה "תרת" דמשמע שהם ב' דברים חלוקים, והלא אם זה לא היה חסר לפניך לא היה חזקת טומאה, וכל מה שיש כאן חזקת טומאה הוא משום שיש חסר לפניך, וכשאמרנו חזקת טומאה אמרנו בזה חסר לפניך וא"כ זה חד, והל' תרת' משמע שהוא ב' ענינים בפנ"ע.

והנה בגמ' קידושין (פ' א') בפל' ר"מ ורבנן לגבי תינוק שנמצא בצד העיסה ובצק בידו ר"מ מטהר וחכמים מטמאין מפני שדרכו של תינוק לטפח באשפה ובגמ' שם מב' יסוד המחל' דר"מ סבר דרוב תינוקות מטפחין ומיעוט תינוקות אין מטפחין ועיסה בחזקת טהרה עומדת וסמוך מיעוטא לחזקה איתרע ליה רובא ורבנן מיעוטא כמאן דליתא דמי ורובא וחזקה רובא עדיף. והנה בלשון הגמ' יש לדקדק, דמב' בטעמא דרבנן דהולכים אחר הרוב ד"מיעוטא כמאן דליתא" והנה הרי אם אמרנו דאזלי' בתר רובא אמרנו כי לא חייש למיעוטא ואם לא חייש למיעוטא אמאי צריך שיהיה מיעוטא כמאן דליתא הרי לא חייש' למיעוטא ואם לא חייש' למיעוטא יש כאן דינא דרוב ושוב הגענו לרובא וחזקה דרובא עדיף. ומב' דאם מיעוטא כמאן דאיתא הרי שאף שהולכים אחרי הרוב עדין במקום שהיה חזקה שוב לא היה הרוב מכריע בכה"ג, וצ"ב. עוד למדנו כי טעם רבי מאיר דאזלי' בתר חזקה כיון דחייש למיעוטא ולא אמר' מיעוטא כמאן דליתא, ועדין לא היה סגי בכך עד שאמרנו "סמוך מיעוטא לחזקה" כביכול לא די בזה שיש חזקה ומיעוטא אלא החזקה צריכה סעד וסמיכה מהמיעוט וצ"ב. עוד יש לדקדק בכ"מ שנזכרו הני דיני נאמר לגבי רוב "אזלינן בתר רובא" ולגבי חזקה נאמר "אוקמה אחזקה" וצ"ב אמאי לא אמר' להיפוך אוקמה ארובא וכו', וצ"ב בכ"ז.

להבנת הדברים נראה לומר, הנה עיקר הילפותא דאזלי' בספיקות בתר חזקה אי' בגמ' (חולין י' ב') "מנא הא מילתא דאמור רבנן אוקי מילתא אחזקה

ביני עמודי

סיקור קצר על פריחת הישיבה הקד' וגידולה, ועל המתרחש בין כותלי היכליה

להביא מצות מהודרות במחיר מסובסד לכל רבני הישיבה הקד' ובני משפחותיהם.

כמו כן, במאמצו המיוחד של מורנו ראש הישיבה שליט"א, נמשכה מסורת הישיבה כמידי שנה, כאשר לקראת חג הפסח הבעל"ט קיבלו כלל אברכי וכלי הישיבה הקד' מאני מכבודתא, תווי קנייה לכובעים וחליפות וביגוד מכובד, ברשת "המקום הנכון", החלוקה התקיימה באופן מרוכז ובמערך לוגיסטי מיוחד, לאלפי האברכים ובחורי הישיבה הקד'.

תדאג כל החבורה כולה

הרב הגאון רבי אליהו בלט זצ"ל

אבל כבד בסילוקו של בן החבורה האברך הרב הגאון רבי אליהו בלט זכר צדיק לברכה, מעמודי ישיבת עטרת שלמה וממייסדי וחשובי אברכי הכולל בקריית ספר. בו למד מיום הקמת הכולל ועד לסילוקו בטרם עת. היה מעמודי הכולל, היה צנוע במעשיו ומופלא מאוד בשקיעותו בלימוד התורה והמית עצמו באהלה, נסתלק בטרם עת לאחר שחלה ל"ע בחודש אלול בשנה שעברה, ועבר מסכת איוב בגבורת נפש ואמונה מופלאה שהפליאה את כל סובביו.

ביום שלישי ט"ז חשוון תשפ"א נלב"ע לקול שבר בני משפחתו מכרו ובני החבורה כולה והניח אחריו ששה בני רכים בביתו, מסע הלווייתו יצא מהיכל הכולל כשמאות בני הכולל מלווים למנוחות את האחד והמיוחד.

במהלך ימי השבעה נערכה עצרת חיזוק והתעוררות בהיכל הכולל, בה עוררו וספדו נרגשות מרן הגרב"מ אזרחי שליט"א רב קהילת בוגרי הישיבה הגרש"ד רייסנר שליט"א, ראש ישיבת באר התלמוד הגר"ח מן שליט"א, ומוריני ראש הישיבה הגרש"ב סורוצקין שליט"א. שאף עוררו לבקש רחמים שלא יישמע שוד ושבר בגבולינו, ונזכה לובלע המוות לנצח ומחה ה' דמעה וכו'.

ראש הישיבה הגרש"ב שליט"א במהלך דבריו, הרחיב בדאגת בני החבורה כולה מסילוקו של אחד מבני החבורה, והכריז על פתיחת תלמוד תורה חדש של עטרת שלמה במודיעין עילית שייפתח א"ה בחודש אלול על שמו ולעילוי נשמתו הטהורה של רבי אליהו זצ"ל, שייקרא בשם "עטרת אליהו".

ערבי פסחים

כמידי שנה נערכה אפיית המצות, בחבורת המצות המהודרת בפיקוח רבותינו ראשי הכוללים שליט"א, לצד הכשרות המהודרת של "שארית ישראל", עבור אלפי עמלי התורה אברכי הישיבה הקד'. השנה מציינים בסיפוק מיוחד, כי למרות הגידול המבורך הכמויות העצומות והמערך הלוגיסטי האדיר המתבקש מכך, הצליחו לעמוד במשימה הגדולה,

אמונה, שנחרתו בלבבות.

לקראת יום השלושים לפטירתו, ועם פרוס הימים הנוראים, התקיימה בהיכל הישיבה הקד' שיחת התעוררות מיוחדת, מאת המשגיח מרן הגר"ד סגל שליט"א. בתוך דבריו עורר: במצבנו היום, הרי רואים אנו כי דנים את כל העולם כולו יחד, יש גזירה על כל העולם כולו, זה דין כללי. ובזה צריכים אנו לא רק להציל את עצמינו, אלא גם להציל את הכלל כולו. אם אנחנו מתחזקים בלימוד התורה הק' ובעבודת התפילה, הרי אנו מחזקים ומרוממים את כל הכלל ישראל, לא רק בריבוי הזכויות שיש בזה, אלא גם מרוממים את המהות של כלל ישראל כולו. עוד עורר מרן המשגיח שליט"א: אם נתחזק בדברים אלו לעילוי נשמת הבה"ח שמואל ז"ל, אין לתאר ואין לשער מה הוא זוכה בזה. אני מציע לחזק את העניין של לימוד התורה בימי שישי ושבת קודש, וכן לחזק את העניין של עניית אמן יהא שמיה רבא בכל כוחו, שאפילו גזר דין של שבעים שנה קורעין לו. בודאי רצונו ית' שנתחזק בזה, ובודאי יהיה זה זכות שא"א לתארה להבחור היקר שמואל ז"ל וגמילות חסדים של אמת לטובת נשמתו.

בפתיחת זמן חורף, נערכה בהיכל הישיבה הקד' עצרת מספד לזכרו. נשאו דברים, רבנו ראש הישיבה הגר"ח פיינשטיין שליט"א, מוריני הגר"ש ברסליוער שליט"א ראש ישיבת עטרת שלמה אריה, הגאון רבי אלימלך בידרמן שליט"א, ואביו הרב הגאון רבי חיים זבולון גליק שליט"א. כן יצא לאור לע"נ קובץ זיכרון "בקוראי שמו", שנכתב ע"י ידידיו בני החבורה, ובו פרקי זיכרון ורוממות לזכרו, וכן פנקסי "חשבון הנפש" שכתב לעצמו, בהם חרוטה מתמצית ליבו טהרתו גדלותו ורוממות נפשו הזכה של ידידנו שמואל אהרון ז"ל. כן הודפסו בקובץ דברי ההספד והחיזוק שנאמרו לע"נ. תהא נשמתו צרורה בצרור החיים.

אבל יחיד עשי לך

מרן הגרמ"ד הלוי סאלאוויציק זצוק"ל

ביום י"ח שבט תשפ"א, התעטף עולם התורה כולו באבל כבד, עם סילוקו של מרן ראש ישיבת בריסק, ממשיך שושלת מסירת התורה בטהרתה, הגאון רבי משולם דוד הלוי סאלאוויציק

זצוק"ל, בנו של מרן הרב מבריסק זי"ע, שעלה ונסתלק לגנזי מרומים. אבל יחיד עשי לך ישיבת "עטרת שלמה", שמרן הגרמ"ד זצוק"ל היה ממנווטי דרכה של הישיבה הקד' מיום הקמתה.

עם כלות השבעה,

ישיבת עטרת שלמה
 קרית הישיבה

אוי לנו הוגי מלחמות ספר
 מניינים חרדי עניי. יריב בכת יתרה חאניה ואניה בהסתלקותו לפני מרום שול עטרת ראשינו נאמן עולמו, אשר אמרו כבילו נחיה. האדם הנודל בענקי הרוח, מספיק שושלת מסירת התורה במסורתה ובמחירתה. אשר היה אורו אור האמת אור רבנינו כל הסיים

קודש הקודשים, אור העולם, צדיק יסוד עולם
 רבינו הגדול הגאון החסיד אדונינו מוריני ורבינו מרן ראש הישיבה רבי

משולם דוד הלוי סאלאוויציק
 זצוק"לה"ה

כונן הרב נאבי"ד רב ריסק זצוק"לה"ה
 רבות אצותי, ועצמות קינותי, רבו נחמתני, וארנה ה' עד כתי ואך אנהם (קיימת ח"ב)

התקיימה עצרת מספד מרכזית בהיכל הישיבה הקד', בה נשאו דברי קינה והתעוררות, מרן הגר"מ שטרנבוך שליט"א ראב"ד ירושלים, מרן הגרב"מ אזרחי שליט"א ראש ישיבת עטרת ישראל, ומוריני הגאון רבי בנימין סורוצקין שליט"א ראש ישיבות עטרת שלמה. בדבריהם קוננו על כי נסתלק מעמנו עמוד התורה והיראה, עמוד האמת, המשך שושילתא דדהבא של מסירת התורה לכלל ישראל, ועל חיסרון והפסד הדור כולו העדר "האוצר המנוצר".

לשם מצת מצווה

מצוות קיום התורה

עקב נגיף הקורונה והמשבר העולמי שבא בעקבותיו, נכרת ירידה משמעותית בנדבת רבים מנגידי עם ד', עולם התורה כולו ניצב לפני שוקת שבורה. גם ישיבת "עטרת שלמה" מוצאת את עצמה לפני משבר תקציבי חמור. מוריני ראש הישיבה הגרש"ב סורוצקין שליט"א, פרש בפני נשיא הישיבה רבינו מרן שר התורה הגר"ח קנייבסקי שליט"א את המצב הקשה. מרן שליט"א יצא מגדרו והביע רצונו לעשות ככל שיתבקש למען החזקת הישיבה הקד'. לבקשת ראש הישיבה שליט"א, לראשונה בהיסטוריה, נעתר מרן שליט"א ואפה מצות בידיו עבור נגידי הישיבה, במאפיית מצות מיוחדת שהוקמה בתוך ביתו של מרן שליט"א. האפייה התקיימה במערך לוגיסטי מיוחד, כאשר מרן שליט"א אופה בידיו את המצות שישלחו לנגידי הישיבה, אשר יענו לבקשתו להחזקת הישיבה הקד' במצבה הקשה. מרן שליט"א שפך את המים לקמח ואף רידד את המצות, ולאחר האפיה בדקן אחת לאחת. מרן שליט"א אף פיקח במשך זמן רב על כל שלבי אפיית המצות, שישלחו בשליחותו לליל הסדר לנגידי הישיבה הקד' שיחזיקו את עולם התורה בשעה זו בברכתו לבקשתו ותחינתו. תמונות מהמעמד במוסף מיוחד בסוף הגליון.

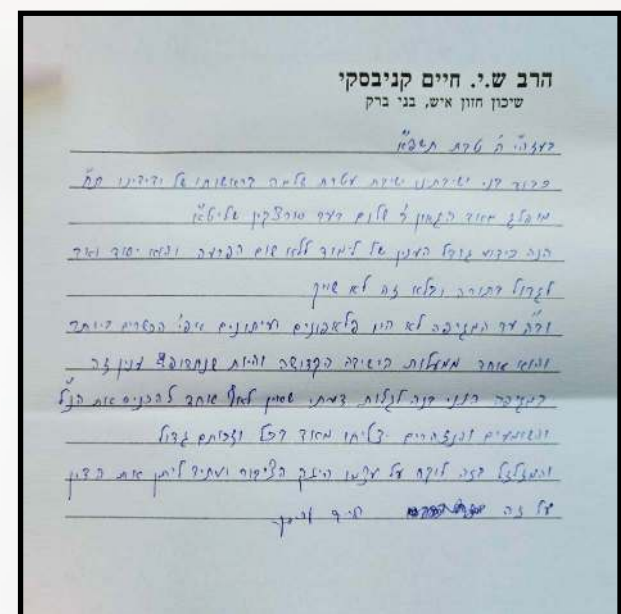
שיחה מיוחדת לסיום זמן חורף

רבינו ראש הישיבה הגר"ח פיינשטיין שליט"א נעל את הזמן בשיחה מיוחדת בכלל בוגרי הישיבה בבני ברק לקראת סיום הזמן וחג הפסח, בה עמד על רוממות הוגי ולומדי התורה, וחיזק את ידי אברכי הכולל בני הישיבה.

נדבה רוחו והבינו מדעו

כידוע, אחד מיסודותיה של הישיבה הקד' הוא ההבדלות וההתנתקות מכל עניני העולם, בבחינת 'והיה כל מבקש ד' יצא אל מחוץ למחנה'. מגדרי הענין וסייגיו, ההתנזרות מהחזקת טלפון נייד, בכל חומרת הדבר, עליו מעוררים רבותינו ראשי הישיבה בכל עת. אמנם, מניסיונות שהזמן גרמן, עם פרוץ הקורונה וקיום הקפסולות לפרק זמן ארוך, מטבע הדברים נתרופפו במעט גדרים אלו. ועתה, בתחילת זמן חורף, זכינו לחיזוק בדיק בית ד', בדברי רבותינו ראשי הישיבה שליט"א, ועל כולנה, במכתב קודש מיוחד שנכתב ע"י נשיא הישיבה מרן שר התורה שליט"א, לחיזוק בני הישיבה בגדר קדושתו זה.

במסיבת חנוכה השנה שבו רבותינו ראשי הישיבה שליט"א ועוררו על הענין, על חיזוק הגדר הקדושה הזה בכל חומרת הדברים. מורינו ראש הישיבה הגרש"ב שליט"א סיפר בתוך דבריו את העובדה הבאה: כאשר התחיל המאבק על הפלאפונים הכשרים אמר לי מרן ראש הישיבה זצוק"ל כי האמת היא שיתכן ולא צריך לעשות את ההכשר לפלאפונים, ומשום שהנסיגות והיצא הרע ימצאו תמיד בכל מקום, ואף אם על זה יעשו הכשר היצר הרע ימצא מקום אחר, אולם אם לא יהיה הכשר לפלאפונים יהיה הלא הרבה הרבה בני תורה שכלל לא יחזיקו פלאפון, והמצאות הזאת שיש פלאפונים כשרים יש אותם לבני תורה ובאמצע הלימוד בן תורה מחכה לפלאפון או מדבר בפלאפון זה חורבן שאין כמוהו. אמרתי למרן ראש הישיבה זצוק"ל זה אמת לגבי אברכים אבל אצל בעלי בתים מה זה נוגע, ואצלם הם עלולים להיכשל. אמר לי מרן זצוק"ל כתוב ברמב"ם במורה נבוכים "ימוטו אלף סכלים ויהיה האדם חי אשר הוא בצורתו" (ובפירושו רבינו שם טוב כתב: אמר החכם אלף סכלים בעבור הצלת איש מעולה ולא מיתת איש מעולה בעבור הצלת אלף אלפים סכלים), אתה צודק שיהיו שיפלו אבל ההפסד הזה של בן תורה אחד שעמל בתורה, הפסד שיופסד תלמיד חכם אחד, זה בבחינת ימוטו אלף סכלים ויהיה האדם חי אשר הוא בצורתו. מרן זצוק"ל הוסיף אז ואמר, "בן תורה שאין לו פלאפון הוא אישיות ותלמיד חכם במרה אחרת, ומי שמחזיק פלאפון בלימוד הוא אומר אני תלמיד חכם לא יהיה".

ותלמודם בידם

מסורת הישיבה הקד' מידי שנה, גם השנה מתקיימים בישיבה סדרי לימוד המסכתא' בכל עוז, חזרה על כל מסכת 'כתובות' מתחילתה ועד סופה, ובישיבות לצעירים 'חזרה כללית' על מסכת בבא בתרא. ימים אלו נודעו בישיבה מקדמת דנא לימי חיזוק גדול בשקידת התורה ועמלה, עד ליום סיום הזמן בו מתקיימים מבחני ה'כללית' וה'מסכתות', הנערכים ע"י רבותינו ראשי הישיבות שליט"א.

תחילת סדרי החזרות בישיבה הקד', בסדר 'אשמורת הבוקר' בתענית אסתר, מקודם עלות השחר ועד לתפילת שחרית, ולאחמ"כ ביום תענית אסתר, ובסדר 'בין מגילתא למגילתא' בליל פורים, ומכאן ואילך מוסיף והולך, ברציפות גדולה לילה ויום. בני הישיבה מתעלים בסדרי החזרה, עד יום סיום הזמן בו יוצאים עם מסכת כתובות בקניין נצחי. בישיבות לצעירים מתקיימים סדרי ה'חזרה כללית' על מסכת 'בבא בתרא', שנלמדה בזמן אלול וחורף, ועתה קוצרים עמלם ברינה למען יעמדו בידם ימים רבים.

ולא זו אף זו. לבד מסדרי החזרות הקבועים בסוף כל זמן, נוסף בישיבה סדר מיוחד של חזרות, חבורת ה'עתיקתא', בה משננים הבחורים בכל שנה את אשר למדו בשנה הקודמת. מידי חודש נערך מבחן חזרה על שלושים דפי גפ"ת אותם למדו בשנה שעברה, כך רוכשים בני הישיבה שליטה מלאה במסכתות רבות, תוך שינון וחזרה מתמידים. אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו.

דומה כי אין ביד העט, לתאר את ייחודיותם ועוצמתם של סדרי חזרה אלו, את קנייני הנצח שהם מקנים ואת שיעור הקומה שהם מעניקים ללומדיהם לכל החיים. שום תיאור לא יוכל להעביר את עוצמת החוויה. אולם פטור בלא כלום אי אפשר, נשתדל להביא עד כמה שניתן את תמצית הדברים, את החזון והמעש העומדים ביסוד סדרי ההתמדה הגדולים.

לשם כך, פנינו בעיצומם של ימי החזרה, למורינו המשגיח הגאון רבי מאיר קרביץ שליט"א משגיח ישיבת "עטרת שלמה אריה", שנענה לבקשתנו והעניק לנו ראיון מרתק, בו הוא משרטט קווים למופת והפלא המתרחשים בהיכלי הישיבות בכל סוף זמן.

<<<

כל בחור או בוגר מבני הישיבה הקד', מספר בעיניי בורקות על סדרי המסכתות' וה'כללית', שאלתנו במה נשתנו והתייחדו סדרים אלו משאר סדרי הישיבה, ומה סוד כוחם, שתקופתם היחסית קצרה משפיעה על כל השנה כולה?

תשובת הגר"מ שליט"א: לתמצת בכמה מילים את הכללית פשוט לא שייך, כללית זה הישיבה והישיבה זה הכללית, תדבר עם כל בחור על הכללית במשך השנה, זה פשוט מעביר גל של התרגשות, כמו שתבשר לו על הדבר הכי משמח בשנה.

הדבר הראשון בזה זה ריבוי ההתמדה. כשהקמנו את הישיבה, כבר במפגש הראשון, אמר לנו ראש הישיבה הגרש"ב סורוצקין שליט"א, כי התוכנית שלו היא לבנות ישיבה שתהיה בצורה של הישיבות מלפני המלחמה, של ישיבת וולאז'ין ושל ישיבת טעלז. היו שפקפקו בדבריו, אבל היום אני חושב שאם תיכנס לישיבה בימים של כללית אתה תראה את וולאז'ין עצמה. כך הייתה נראית וולאז'ין, אין ספק בכך. אתה רואה בחורים צעירים בני ארבע עשרה, חמש עשרה ושש עשרה, יושבים במשך יותר משבועיים רצופים, מהבוקר ועד הלילה פשוטו כמשמעו,

סדרי 'חזרה כללית' ו'תקופת המסכתות'

וחוזרים, וחוזרים, על כל מה שלמדו מתחילת המסכת דף אחר דף, בכזו התמדה שאי אפשר לתאר, אפשר רק לראות בעינים.

אבל זו לא חזרה בעלמא, זו חזרה שהיא לפני ולפנים בסוגיות, זה חזרה על דפי גמרא עם כל היסודות שלמדו בתוך הסוגיא. וזה יוצר שקיעות בסוגיות בצורה שלא תיאמן, איך שבחורים מחושב אצלם בצורה כוללת המסכת כולה עם היסודות.

מהצד השני, ראש הישיבה שליט"א דואג כדרכו, לתת את הכוח והדברון לבחורים, בחלוקה של ספרים ביד רחבה ממש כידוע, הרי בלעה"ר יש לישיבה הקד' מלבד הישיבה הגדולה עוד שבע ישיבות לצעירים, וזה מגיע לכמות בלתי נתפסת של נתניה לבחורים בכל תקופה של חזרות. בחור יוצא בסיום הישיבה קטנה עם ארון ספרים ממש, דבר שמעודד ומדרבן כל בחור להשלים את החזרה, להשלים עוד כמה דפים שהוא עדיין לא הספיק, אפילו בבין הסדרים. וגם נותן את השמחה ואת הסיפוק.

סדרי חזרה על היקף כה גדול של דפים, כיצד זה סוחף את כלל התלמידים, ואינו גורם למתח ולחץ או חלישות חלילה?

ראש הישיבה שליט"א בהקמת הישיבה, יסד את הסדרים האלה באומנות מיוחדת, אני זוכר שהוא התבטא בשנה הראשונה "כללית זה יום טוב". כיון שחזרות בהיקף עצום כזה עלולים להביא למתח ולחץ וכדו', לכן הוא בנה את הפסיפס של המושג 'חזרות' בצורה כזו שהיא אדרבה, בדיוק להיפך, היא התקופה הכי נעימה והכי מיוחדת שיש. הדבר הזה בא לידי ביטוי גם בזה שבתקופת החזרות מבחינת הגשמיות לבחורים יש באמת אוריה של יום טוב, סעודות של יום טוב. ראש הישיבה שליט"א נוהג בתקופה הזאת במיוחד להגיע לכל הישיבות, לתת את הדחיפה, את החיזוק והעידוד לבחורים באופן אישי. אפשר לומר שהתקופה האת נבנתה בצורה של 'קבלת התורה', אבל בלי 'כפה עליהם הר כגיגית'. אני בטוח שכל אחד ואחד יעיד שהוא הריגיש וחש שזה קבלת התורה ממש!

עד כמה קנין החזרות משפיע ומותר חותם בעולמו של בחור מעטרת שלמה?

אני פוגש לא אחת בוגרים של הישיבה שאומרים לי בגילוי לב, הכללית לימדה אותנו מה זה לשבת ברציפות ללמוד, זה הכניס אותם לעולם של שקיעות. אין ספק שהדרישה של החזרות היא גבוהה מאוד, הדבר הזה של יותר משבועיים לימוד ברציפות של שעות ע"ג שעות, ימים ולילות, אבל האווירה הזו היא אדרבה - סוחפת. סוחפת את כולם בכזה ברע"ן ושקיעות.

כל בני התורה אמונים על התיאור המפעים של מרן החזון איש זיע"א על עונג רציפות הלימוד, שהוא מסביר איך בכל שעה של רציפות בלימוד מתגבר החשק והתשוקה והשמחה בלימוד, וכאשר אדם לומד שש שעות ברציפות, ואדם שלומד עשר שעות ברציפות, שאין לתאר ואין לשער את השמחה הפנימית שלו וכו'. וכאן מתנכים לזה בחוש ממש. אני בטוח שישנם רבים רבים מבוגרי הישיבה הקד' שחייבים את חייהם הרוחניים ואת המושגים הגבוהים בהתמדה שמחזיקים בהם לכל החיים - לכללית, לקבלת התורה מאהבה שזה הכללית.

עטרת פז

ברכת מוזל טוב מעומקא דליבא
לידידינו בני ההבורה שליט"א

לנישואיהם	מייסדים	מייסדים	שהשמחה במעונם
הרב איתי שיינקר שליט"א	הרב נתנאל שטרן שליט"א	הרב יצחק משה שליט"א	הרב יצחק משה שליט"א
מחזור א'	הרב שמואל טנוולד שליט"א	הרב משה וייס שליט"א	הולדת הבת
הרב מאיר שמחה נתן שליט"א	הרב יחזקאל פיין שליט"א	הרב יחזקאל איצקוביץ שליט"א	הולדת הבת
הרב מאיר סויסה שליט"א	מחזור ב'	הרב בנימין וייס שליט"א	הולדת הבת
הרב יעקב זלץ שליט"א	הרב יהודה אוסטרי שליט"א	הרב שמואל בוסקילה שליט"א	הולדת הבת
הרב יואל ארנברג שליט"א	הרב רפאל פישמן שליט"א	הרב יעקב וייזר שליט"א	הולדת הבת
הרב משה סלסקי שליט"א	הרב בנימין ריבלין שליט"א	הרב צבי בנג'מין שליט"א	הולדת הבת
הרב עובדיה שלומי שליט"א	הרב יונתן מוזס שליט"א	הרב אליהו מנחם קסטיאל שליט"א	הולדת הבת
הרב דוד בירמן שליט"א	הרב מרדכי שמואל ראם שליט"א	הרב יעקב אורלוויק שליט"א	הולדת הבת
הרב יעקב אורלוויק שליט"א	הרב יונתן לב שליט"א	הרב אפרים שניידר שליט"א	הולדת הבת
הרב מנחם מנחם שליט"א	הרב דניאל מרדכי אליהו שליט"א	הרב יעקב ארנפלד שליט"א	הולדת הבת
הרב מנחם מנחם שליט"א	הרב משה אהרונני שליט"א	הרב דוד כהן שליט"א	הולדת הבת
הרב מנחם מנחם שליט"א	הרב יוסף ארליכמן שליט"א	הרב בנימין וולפא שליט"א	הולדת הבת
הרב יעקב לוקס שליט"א	הרב שמעון פלשינצקי שליט"א	הרב מנחם מנחם שליט"א	הולדת הבת
הרב שמעון פלשינצקי שליט"א	הרב חיים מאיר אפשטיין שליט"א	הרב משה גינסברגר שליט"א	הולדת הבת
הרב שמואל דייטש שליט"א	הרב שלמה סויסה שליט"א	הרב יעקב לוקס שליט"א	הולדת הבת
הרב שלמה סויסה שליט"א	הרב יוסף ארליכמן שליט"א	הרב שמעון פלשינצקי שליט"א	הולדת הבת
הרב מאיר בסר שליט"א	הרב יהודה ראה שליט"א	הרב בנימין ברקאי שליט"א	הולדת הבת
הרב אפרים מנת שליט"א	הרב מנחם וולפו שליט"א	הרב חיים בלוי שליט"א	הולדת הבת
הרב מנחם וולפו שליט"א	הרב יהושע סופר שליט"א	הרב אברהם אליאך שליט"א	הולדת הבת
הרב יהושע סופר שליט"א	הרב אברהם קצבורג שליט"א	הרב אלתר יצחק ליבוביץ שליט"א	הולדת הבת
הרב אברהם אליאך שליט"א	הרב חיים קצבורג שליט"א	מחזור ד'	
הרב אברהם קצבורג שליט"א	הרב חיים קצבורג שליט"א	הרב חיים לנדא שליט"א	
הרב אברהם קצבורג שליט"א	הרב חיים קצבורג שליט"א	הרב יוסף שלמה בן צור שליט"א	
הרב אברהם קצבורג שליט"א	הרב חיים קצבורג שליט"א	מחזור ה'	
הרב אברהם קצבורג שליט"א	הרב חיים קצבורג שליט"א	הרב דב אייזנבך שליט"א	

נבקש לעדכן על שמחות
בוגרי הישיבה שליט"א
בדוא"ל: gilyon@asi.org.il

תורה שלמדהתי באתה היא שעמדה לי

המלחמה היא פנים ואחור, מחוץ תשכל חרב ומחדרים אימה, והאחריות המוטלת על כתפיו רבה ועצומה.

כי מי נח - זאת לי. עוד זאת זכו עמלי התורה, לשמירה מיוחדת מלעילא, שמירת התורה השמורה לבניה - בונה, לגיונו של מלך. זכו הם ליטול בעוז מטה אבותיהם בידיהם, מטה האמונה ומטה התפילה, ובעת אשר מחוצה לה שוצף המבול על היקום כולו, זכתה יתיבת נח' של דורות האחרונים למנוחת עמלים. וירא מנוחה כי טוב - ויע שכמו לסבול. **וזכות התורה ולומדיה ינצל העולם כולו**, לצאת במהרה מאפלה לאור גדול, אכ"ר.

מתוך שבח והודיה לנותן התורה, שזיכנו בשנה זו לשגב הימים והחודשים הנעלים והמרוממים, סקרנו כאן בקצרה את השתלשלות העניינים, מתחילת המגיפה ועד עתה. הניסיונות, הקשיים והאתגרים העצומים, לצד הסייעתא דשמיא המופלאה לה זכינו. **פתיחת הישיבה הקד' בהקדם ככל שניתן, מתוך בטחון בצור עולמים שלא יטוש עמו ועדת מעוזו, ותפילה לבל תצא ח"ו תקלה מתחת ידינו**, לצד עשיית כל מאמץ והשתדלות שיהיה הכל על צד היותר טוב וללא שום חשש סכנה.

שנה מאז פרוץ הקורונה, המחלה ששינתה ובלבלה סדרי עולם. המגפה מתפשטת במהירות בכל קצווי תבל, הופכת בדרכה כל ברי ומוחזק לשמא ואולי. **איש אינו יודע מה ילד יום**. המידע המתוסף אינו תורם רוע ושלוות הנפש. העולם כולו עומד חרד ומבולבל, אינו יודע כיצד להתמודד עם הנגיף הזעיר והמסוכן. תפיסת ה'כוחי ועוצם ידי' קרסה באחת, בקול רעש גדול.

והנה אמרו הקדמונים - 'לנפש בריאות וחולי, כמו שלגוף בריאות וחולי'. מאותו הרגע בו התפרצה המחלה, לצד המלחמה על חיי הגוף ובריאותו, ניטשת בעוז **'המלחמה הגדולה על חיי הרוח**. מערכה על קיום חיי תורה ומצוות כסדרן, ועל קיום עולם התורה והישיבות - נשמת האומה. עולם התורה נקלע לצמיתים סבוכים ומסוכנים, והגיע עד לסגירה מוחלטת ה"י. ואנו היודעים כי הדרך היחידה להצלה היא **ריבוי לימוד התורה**, ולא ח"ו להיפך, ניצבנו בפני תקופה קשה ומאתגרת.

יהודעת להם את הדרך ילכו בה ואת המעשה אשר יעשו. זכו ההולכים בדרך התורה, החוסים בצלם של רבותינו עיני העדה, לדעת תורה בהירה על חובת ההנהגה בכל שעה ושעה. חובה שהיא זכות גדולה. אין כאן צדדי רשות, אין מקום לטענת פטור או אונס, שכן

לקיים בישיבה מתחם מיוחד מבודד לחולים. במהלך הפגישה, ראש הישיבה שליט"א מדגיש בפניהם את יסוד האמונה בלימוד התורה הקד', כתרס היחיד בפני הפורענות, וכי בנפשנו הדבר. ראש הישיבה שליט"א מחדד בפניהם את המסר - "אתם הלא מסכימים שאי אפשר להשאיר עם בלא צבא שיגן עליו, ותמצאו לכך את כל הפתרונות, הצבא האמתי של עם ישראל הוא לומדי התורה, וחייבים למצוא לכך את כל הפתרונות".

אייר תש"פ

חרף כל המאמצים, השלטונות אינם מאפשרים את פתיחת הישיבות בעוה"ר. עולם הישיבות כולו מתחיל את זמן קיץ בצורה שלא ידע מעולם, בכללים ובישיבה הקד' וכן בכל הישיבות לצעירים, הלימודים מתקיימים דרך הטלפון. רבותינו שליט"א מוסרים את שיעוריהם היומיים והכלליים על פרק "ש נחלין" בקו טלפוני מיוחד שהוקם. מערך אדיר של 'חברותות טלפונית', שיעורים ושיחות חיזוק, מתקיים בכל שעות היממה, לכל בני הישיבה הקד' והישיבות לצעירים.

רבינו המשגיח שליט"א פותח את הזמן בדברים מיוחדים בקו הטלפוני, בדבריו הוא מדגיש כי רצון הקב"ה שנעבדו בצורה זו, בין הדברים הוא אומר: "כמה מצער להתחיל את הזמן בריחוק מקום, אנחנו במצב שאיש לא יודע מה ילד יום, אין שום וודאות מה יהיה. התפקיד שלנו הוא יחד עם האי וודאות והאי בהירות לעבוד את הקב"ה, ניקח בידינו את הקשיים האלה ועם זה נעבוד את הקב"ה. כך כורתים ברית עם קודשא בריך הוא. אנחנו צריכים לדעת שבמצבנו עתה זה התפקיד שלנו עכשיו, כך לעבוד את הקב"ה, ולהתעלות בלימוד, זה הרצון שלו, כי זה הנהגה של "אלוקים חשבה לטובה". ובדאי אם ננצל את המצב להתעלות בתורה נזכה לזכות לברית עם הקב"ה, ונזכה לבעבור אבותינו שבטחו בך ותלמדם חוקי חיים".

לאחר מאבק עיקש שלא נפסק לרגע, השלטון מאשר את פתיחת הישיבות, לפי מתווה מיוחד שנקרא "מתווה הקפסולות". על פי המתווה, ישיבות שיש באפשרותם לסגור את המתחם בצורה הרמטית, יוכלו לפתוח את הזמן בתנאי קפסולה. כל כשלושים וחמשה בחורים ישהו במתחם מבודד במשך שבועיים ללא אפשרות יציאה, ולאחר מכן יוכלו להתאחד למתחם אחד סגור. עוד קודם לכן, עת הגיעה ההערכה שתוך ימים ספורים יאושר המתווה, כבר החלה היערכות לוגיסטית אדירה בישיבה הקד', לבניית עשרים וארבע קפסולות, כשבעצם כל קפסולה היא 'ישיבה' בפני עצמה. ישיבה עם היכל לימוד, עם ספרי לימוד, ועם מקום תפילה וספר תורה. כשעם זה כמובן גם פנימייה סגורה (וכל צרכיה), וחדר אוכל מיוחד לכל קפסולה. במקביל הוקם מערך מיוחד להבאת האוכל ושאר צרכי הבחורים מידי יום, לכל קפסולה וקפסולה ברחבי קריית הישיבה.

העולם, לרפאות את כל החולים, זו חובתנו עכשיו, והעצה הפשוטה והמחויבת היא, שכל אחד יקבע לעצמו סדר קבוע, חוק לא יעבור". רה"י שליט"א מסיים בתפילה: "ממקומו הוא יפן ברחמים ויחון עם המייחדים שמו, מעומק הלב אנו מתפללים יחד כולנו, אבינו מלכינו תהא השעה הזאת שעת רחמים ועת רצון מלפניך".

ניסן תש"פ

חג הפסח. ארץ ישראל כולה סגורה ומסוגרת עקב ריבוי הנדבקים. כל איש שורר בביתו. בשנה זו לא התקיימו מעמדות 'הקבלת פני רבו' המסורתיים, אצל רבותינו שליט"א. באסרו חג פסח, בשעה בה נראה לכל כי זמן קיץ לא יפתח, ובני הישיבות לא יוכלו לשוב לספסלי היכלי התורה, מורינו ראש הישיבה הגרש"ב שליט"א הוגה את הרעיון לפתיחת עולם הישיבות באופן בטוח, בצורה שתבטיח את השמירה על כללי הבריאות, מתוך חרדה ותחינה לבורא עולמים לפתיחת הישיבות.

במכתב ליו"ר וועד הישיבות, הרב חיים אהרון קאופמן שליט"א, ראש הישיבה שליט"א מציע את המתווה שייתן את האפשרות ההולמת לפתיחת הזמן, לישיבות להן יש את האפשרות לסגור באופן הרמטי, ללא יוצא וללא בא. הישיבה תדאג לאבטחת המתחם, לצוות הישיבה יוקצה מקום מיוחד ומבודד, ובתנאי קודם למעשה לשמירת כללי הבריאות של אנשי הצוות אף מבני משפחותיהם. ראש הישיבה שליט"א אף מוסיף ומציע, שטרם כניסת הבחורים בתחילת הזמן, הישיבה תממן בדיקות קורונה לכל בחור ובחור. כמו"כ עפ"י ההצעה כל בחור יפקיד שיק ערבות של הרורו על כך שהוא לא ייצא מן הישיבה, דבר שיבטיח בס"ד את עמידתו בכל הכללים הנדרשים.

מהרגע שבו הטיל מורינו ראש הישיבה שליט"א את ההצעה, מתקיים מאמץ מיוחד, הכולל השתדלויות וניסיונות רבים, לקבל אישור השלטונות ליישום המתווה. מורינו ראש הישיבה שליט"א, כשאליו מצטרפים ראשי ישיבות נוספים, מנהלים בשליחות גדולי ישראל שליט"א משא ומתן עיקש מאחורי הקלעים, מול משרד הבריאות והממשלה, לאישור המתווה לפתיחת הישיבה. ראש הישיבה שליט"א מקיים לצורך כך שיחות רבות עם בכירי הממשלה ומשרד הבריאות. במהלך המו"מ מולם, מגיעים בכירי משרד הבריאות ל'פגישה גורלית' בקריית הישיבה, לבחינת היכולת הטכנית ליישום המתווה בישיבה.

צמרת משרד הבריאות מתרשמת מהיכולת לסגור את המתחם באופן הרמטי, מהאפשרות להקמת קפסולות נפרדות בכל פנימייה, וכן מהעובדה שבאם חלילה יתגלו מקרי הידבקות הרי שניתן יהיה

בהמשך אותו שבוע, המגיפה מוסיפה להתפשט במהירות בארץ ישראל ל"ע. ימים ספורים לפני סיום הזמן, בשעות הבוקר המוקדמות, בזמן שבו בהיכל הישיבה הקד' עמלים בסדרי לימוד המסכתא, חזרה כללית על מסכת בבא בתרא, פשטו נידודת משטרה על קריית הישיבה בשדי חמד, כשבידיהם צו סגירה למקום לפי חוקי השלטון. בהתייעצות עם גדולי ישראל שליט"א, מורים רבותינו ראשי הישיבה שליט"א, בהוראת שעה, על סיום הזמן וסגירת הישיבה.

רבינו ראש הישיבה הגרש"מ שליט"א, נושא דברים נרגשים בהיכל הישיבה, וכשקולו נשנק בבכי אומר: "נמצאים אנו במצב חמור מאוד, משל לעבד שמזג קיתון לרבו ושפכו על פניו, בכל העולם כולו נסגרו בתי הכנסיות ובתי המדרשות ועכשיו הקב"ה סוגר את הישיבות. אינני יודע אם היה תקופה כזו בכל ההיסטוריה, שבעולם כולו מקצה לקצה נסגרו היכלי התורה. לא היה כזאת בישראל ה"י עלינו. עכשיו על ידי לימוד התורה של כל יחיד, מושפע של שפע של רחמים, שפע של טהרה. אנחנו בלימוד התורה שלנו יכולים להציל את כל

אדר תש"פ

נגיף הקורונה חדר לארץ הקודש והחל להתפשט בה. בלבול רב ואי וודאות שוררים בכל, מחוץ תשכל חרב ומחדרים אימה. לאור המצב, כותב מורינו ראש הישיבה הגרש"ב שליט"א, מכתב נוקב, בו הוא מביא את דעת גדולי ישראל שליט"א, כי למרות הנחיות השלטון, חלילה לנו מלבטל את היכלי התורה מתלמודם. בין הדברים הוא כותב: "אין פורענות באה לעולם אלא כדי שיחזרו בתשובה, ואין

תשובה אלא בתורה. ולעת זאת, עת פורענות, חלילה וחלילה להרפות ידיים בלימוד התורה. פורענות זו סכנה היא, אך סכנה חמורה ממנה אלף מונים היא ביטול התורה וביטול סדרי הלימוד ח"ו. נכנסתי היום לשר התורה מרן הגר"ח שליט"א, ואמר לי שח"ו לבטל את סדרי הלימוד בישיבתנו הקד', וכן שמעתי ממרן הגר"ג שליט"א". בסיום המכתב כותב ראש הישיבה שליט"א: "העולה מהאמור, כי לא יהיה שום שינוי בסדרי הישיבה הקד', לא בסדרי הלימוד ולא במקומות הלימוד, והדבר ברור כי מלבד זאת מוטלת החובה על זהירות גדולה בכל ציווי הרפואה".

סדר לימוד בליל תענית אסתר לפנות בוקר

זמן לראש הישיבה הגר"ח פנינין

מוסף המזנות מיוחד מהיכל התורה של הישיבה הקדושה

המבחן - בער"ח ניסן תשפ"א

תקופת ה"מסכתות" וה"כללית" בעטרת שלמה סוף זמן חורף תשפ"א

בישיבה הגדולה מתענית אסתר ועד סוף הזמן מתקיים לימוד רצוף של חזרה על רוב מסכת כתובות.

ב-7 הישיבות לצעירים לימוד רצוף של חזרה על רוב מסכת כבא בתרא.

ביום האחרון של הזמן מתקיים מבחן מקיף של 100 שאלות, הבחורים זוכים למתנת ספרי לימוד יקר ערך.

תקופות אלו מתקיימות גם בחנוכה ובסוף זמן קיץ.

הישיבה שליט"א סיים את מכתבו: "עמכם בכל ליבי תמיד ובשבת קודש זו שתהא לחיזוק ועלי' בע"ה, תהא שבת מנוחה שמחה וחיזוק לעמלכם התמידי ובפרט בעמלכם המיוחד ממש בתקופה זו. אין זה חלף עמלכם כי בהאי עלמא לית שכר דמשתו' לה. אבל שבת זו בדין היא לכם - כראוי וכיאה לכם בעמידתכם איתנים בעוז כנגד כל רוחות וקשיים שבעולם. וירא מנוחה כי טוב ויט שכמו לסבול".

עוד רבות ידובר בה, בתקופה מיוחדת זו, לאחר שנעבור אותה בקרוב בע"ה. תיזכר היא בראי ההיסטוריה, ויזכור ממנה כל אחד מה שיזכור, אבל לנו אסור לשכוח בתוך זאת, את המחזה הגדול והנורא לו זכינו, של קיום הבטחת 'כי לא תשכח מפי זרעו'. לראות עין בעין את יד ד' מובילה ומכוונת את בני התורה ועמליה, את ההשגחה המיוחדת המכוונת דרכנו בתוך הערפל, ואת נשיאות החרון לבית השם, והארת הפנים לד' אמות של הלכה, הנכרת בייחוד מתוך החשכה. ולצד זה, לראות את בני התורה ועמליה מתייגעים ומתאמצים להמשיך בדביקות בתורה בכל מצב. אין שמירה כתורה ואין רוממיה כישראל".

זמני התפילות לחג הפסח
במניין רבנו ראש הישיבה הגר"ח פנינין שליט"א
בבית מדרשו רח' כהנמן 101
מעריב ליל שבת ויו"ט: 40 דק' אחרי השקיעה
שחרית שבת ויו"ט: 7:30
מוצאי שבת ויו"ט: שיעור 40 דק' אחרי השקיעה
מעריב בזמן ר"ת (אכטל)

קהילת קודש חניני
חניני ישיבת עטרת שלמה
בראשות מורנו הרה"ג רבי שמואל דוד רייסנר שליט"א

זמני התפילות לשבת קודש ויו"ט ולחודש ניסן תשפ"א

שבת קודש פרשת וקהל פקודי - החודש מנחה ערב שבת 17:28 מעריב ליל שבת 18:28 שחרית 8:00 מנחה א' 12:20 מנחה ב' 16:49 מעריב מוצש"ק 18:34	ימות החול - חודש ניסן שחרית 8:00 מנחה עד י"ב ניסן 13:00 מנחה מ"ב ניסן 13:20 מעריב 22:00	שבת קודש פרשת ויקרא מנחה ערב שבת 17:33 מעריב ליל שבת 18:33 שחרית 7:55 מנחה א' 12:20 מנחה ב' 16:54 מעריב מוצש"ק 18:39	שבת קודש פרשת צו - שבת הגדול מנחה ערב שבת 18:38 מעריב ליל שבת 19:38 שחרית בהנ"ח החמה 5:45 מנחה א' 13:20 מנחה ב' 18:00
--	--	---	---

יום טוב ראשון דפסח
מנחה ערב יום טוב 18:00
מעריב ליל יום טוב 19:44
שחרית 8:30
מנחה א' 13:20
מנחה ב' 18:00
מעריב מוצאי יום טוב 19:44

חול המועד
שחרית 8:00
מנחה 13:20
מעריב 22:00

שביעי של פסח
מנחה ערב יום טוב 18:43
מעריב ליל יום טוב 19:43
שחרית 8:30
מנחה א' 13:20
מנחה ב' 18:03
מעריב מוצאי יום טוב 19:48

שבת קודש פרשת שמיני
מנחה ערב שבת 18:47
מעריב ליל שבת 19:47
שחרית 8:30
מנחה א' 13:20
מנחה ב' 18:08
מעריב מוצאי יום טוב 19:53

זמני פתיחת בית ההוראה ימי שני בין השעות 18:30-17:45
שיעורים ממורנו הרב שליט"א יתקיימו בע"ה בשב"ק פרשת ויקרא' ופרשת שמיני בין קבלת שבת למעריב ושעה לפני מנחה של שב"ק

נודע ביהודה א' 36, מודיעין עילית

בחדוות דילי. לעומדים בכל שעות מבחני וסדרי הלימוד שנקבעו הבטיח ראש הישיבה שליט"א קעמ"פ מיוחד. בסיום זמן חורף בשבת קודש פרשת ויקהל פקודי התקיים שבת גיבוש מיוחדת לבחורים בפאר והדר כיד המלך, בראשות ראשי הישיבות והמשגיחים שליט"א. כאשר הישיבות מתארחים לשבת ומספר ימים נוספים באירוח מפואר ומיוחד, כנאה וכיאה לעומדים בגבורה בדביקותם והתמדתם בתורה.

ראש הישיבה שליט"א שעקב שהותו בחו"ל להעמדת הישיבה נערך מהשבת כתב מכתב נרגש לבחורי הישיבה בו הוא כותב: "עין לא ראתה כקול התורה שנשמע ברמה בהיכלי הישיבה הקדושה, אין יכולת לתאר השקיעות הנפלאה והמיוחדת בקנין אמת ובעמלכם בקיץ ובחורף בסוגיות החמורות שבש"ס בעמל כביר ובדיבור חברים. בשעה שעולם כולו שרוי בחשיכה וערפל על הארץ הבערתם אתם בעוז את שלהבת ובעירת עמל התורה ברמה, ופשוט הדבר כי רק זה סיבת ההצלחה וזה ההגנה הטובה מכל לכל העולם כולו". ראש

גיליון זה בא לעולם לבטא רצון רבים, בני היכל התורה של עטרת שלמה, בכוללים המפוארים, בישיבות הקדושה ובתלמודי התורה, אשר כולם כאחד בני בית המדרש הגדול הזה, כולם אהובים כולם ברורים. אמנם ידוע מאמר החכם 'את אשר הלב חושק הזמן עושק'. מפאת קוצר הזמן והיריעה, לא התאפשר לכלול בגיליון זה מכל הנעשה והמתחדש בישיבה הקדושה, ולשבץ כראוי זהרי אורה המבהיקים מכל היכלי התורה. בלעה"ר רבים הם מאוד, וכל א' וא' מהם ראוי ליריעה מיוחדת ונכבדת. מצווים אנו ב'עשה דהשלמה', להשלים כראוי את המבט הכולל והמקיף הראוי לנושאי כתרה של תורה, ויובא בגיליונות הבאים בס"ד. וכן מדורים נוספים שברצוננו להוסיף ולשכלל.

הגיליון הבא עתיד לראות אור אי"ה לקראת חג השבועות הבעל"ט, ובו יובאו ענייני מתן תורה והמסתעף, וכן מהנעשה והנשמע בהיכלי התורה. ובזאת נבקש מכל מי שיש תחת ידו מידע חשוב לתועלת ציבור בני הישיבה, וכן עדכונים על אירועים מיוחדים, שמחות וכדו', ליצור קשר בהקדם עם מערכת 'והודעתם', ויובא על הברכה. במייל gilyon@asi.org.il

ע"מ שנוכל להיערך להפצת הגיליון כראוי, ולשמירת הקשר המתמיד של הישיבה הקדושה עם כלל בניה - בוניה, נבקש מאוד מכל הבוגרים היקרים שליט"א, גם בוגרי הישיבות לצעירים, לעדכן פרטים ליצירת קשר. נא למסור במייל: bogrim@asi.org.il

הזורעים בדמעה ברינה יקצורו

ערב ר"ח ניסן תשפ"א בישיבת עטרת שלמה אריה ירושלים

המבדק

שיחת חיזוק מראש הישיבה

בדיקת המכתבים
בשיטה מוזרה ומיוחדת

מאזכר ברינה
בשם אל זמרתו

בקבלת הספרים

ה"כללית" בישיבות לצעירים

עטרת שלמה אריה ירושלים

עטרת שלמה כירד

עטרת שלמה אלעד

עטרת יוסף בני ברק

עטרת יוסף שלום מודיעין עילית

אור אליעזר בית שמש

תורת ישראל נתבות

עצרת מספר והתעודות לזכר
הבחור החשוב שמואל אהרון גליק ז"ל

ראשי הישיבה

הגאון רבי
שלום בער סודוצקין שליט"א

הגאון רבי
חיים פינשטיין שליט"א

הגאון רבי
חיים מרדכי אוכבנר שליט"א

הגאון רבי שמעון ברסלוייער שליט"א
ראש ישיבת עטרת שלמה אריה י-ם

הרה"ג ר'
חיים זבולון גליק שליט"א

הגה"צ רבי
אלימלך בידרמן שליט"א

המשגיח הגאון
רבי דן סגל שליט"א

לימוד בקפסולות
אלול תש"פ

חתימה על התחייבות
בכניסה לישיבה

אוהל מיוחד שנבנה עבור תלמידי שיעור א'

גדולי הדוד בקרית הישיבה עטרת שלמה

מזן שר התורה שליט"א בשמחת בית השואבה

מזן ראש הישיבה זצ"ל במעמד חנוכת הבית בפעם האחרונה שיצא מביתו

הכתרת ה"ה מורינו הגאון רבי שמואל דוד רייסנר שליט"א לרב קהילת בוגרי עטרת שלמה במודיעין עילית

עצרת מספר מרכזית על הסתלקותו של מזן הגאון רבי משולם דוד הלוי סאלאוויציק זצוק"ל

מזן הגאון רבי מרוך מודכי אודחי שליט"א

הגאון רבי בנימין סודצקין שליט"א

הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א

המעמד ההיסטורי של אפיירת מצות
ע"י נשיא הישיבה
מרן שר התורה
רבי חיים קניבסקי שליט"א
במאפיה מיוחדת שנבנתה בביתו בבני ברק
כאות הוקדה של מרן שליט"א
לתומכי ישיבת עטרת שלמה
לקראת פסח תשפ"א
לקיום המצוה בהידוד
ולקבלת שפע וחירות
וישועה עולמית

לונדון טיילור מנהליה ועובדיה,
מצדיעה לממלכת התורה
עטרת שלמה
ומברכת על הזכות להלביש
את אלפי בני הישיבה ובוגריה
אברכיה ורבינה.
ברכת פסח שלם

קהילת קודש חניכי ישיבת עטרת שלמה
באישות מורנו הרב רבי שמואל ווד רייסנר שליט"א

ההילת קודש חניכי ישיבת עטרת שלמה

בס"ד

הודעה משמחת

א"ה יתקיים כולל בין הזמנים בהיכל הכולל בעירנו
בבין הזמנים ניסן
לבוגרי הישיבה שליט"א
פתיחת הישיבה ביום א' א' ניסן תשפ"א

בברכת התורה
הגבאים

בנוגע לבחורי הישיבה שיח"ל
תבוא הודעה נפרדת.
ניתן לשמוע בקו המידע של הישיבה

המעוניינים להקדיש ולהחזיק
יום לימוד ככולל בין הזמנים
ניתן לפנות למס' 052-714-5963

נועד כבוד 36 א. מודיעין עילית

בשורה טובה לעולם התורה

בניהושיית
הופיע ויצא לאור
ספר דרך חיים

שיחות מוסר והתעוררות על דרך העבודה
לפי סדר תקופות השנה

שנמסרו ע"י מורינו ראש הישיבה הגאון
רבי חיים מרדכי אוזבנד שליט"א

דברי חיזוק היוצאים מן הלב
שנאמרו לפני בני עליה
בישיבת "עטרת שלמה" - קרית הישיבה
בין השנים תשע"ה - תש"פ

מחיר מיוחד לבוגרי הישיבה
שני הכרכים ב - 70 ש"ח בלבד

להשיג בחנויות הספרים ובפס"ל 052-717-4642

בטיעתא דשמיא
ישיבת עטרת שלמה

לכל חכמי ודכני ישיבותינו הקד' שליט"א
תחילת זמן קיץ תשפ"א

יום ב' ל' בניסן בשעה 18:00	ישיבת עטרת שלמה קרית הישיבה	
סדר הלימוד: סדר א' דף ב. סדר ב' דף מה: פרק השותפין סדר ג' דף כ: פרק ארבעה נדרים שישי שבת דף יג: פרק ואלו מותרין		
יום ג' א באייר בשעה 9:00	כוללים בכל רחבי הארץ	
סדר הלימוד: סדר א' חולין דף ט סדר ב' חולין לו :		
ישיבות לצעירים	תחילת הזמן	סדר הלימוד
ישיבת עטרת שלמה אריה ירושלים	יום ב' ל' בניסן בשעה 15:00	מסכת בבא בתרא פרק חזקת הבתים
ישיבת עטרת יוסף בני ברק	יום ב' ל' בניסן בשעה 15:00	מסכת בבא בתרא פרק חזקת הבתים
ישיבת אור אליעזר בית שמש	יום ב' ל' בניסן בשעה 15:00	מסכת בבא בתרא פרק חזקת הבתים
ישיבת תורת ישראל נתיבות	יום ב' ל' בניסן בשעה 16:00	מסכת בבא בתרא פרק חזקת הבתים
ישיבת עטרת שלמה ביתר עילית	יום ב' ל' בניסן בשעה 16:00	מסכת בבא בתרא פרק חזקת הבתים
ישיבת עטרת יוסף שלום מודיעין עילית	יום ב' ל' בניסן בשעה 17:00	מסכת בבא בתרא פרק חזקת הבתים
ישיבת עטרת שלמה אלעד	יום ב' ל' בניסן בשעה 16:00	מסכת בבא בתרא פרק חזקת הבתים
תלמודי תורה	בני ברק מרכז	יום שני כ"ג ניסן בשעה 8:00 בבוקר
	בני ברק מערב	יום שני כ"ג ניסן בשעה 8:00 בבוקר
	מודיעין עילית	יום שני כ"ג ניסן בשעה 8:30 בבוקר
	בית שמש רמה א'	יום שני כ"ג ניסן בשעה 8:15 בבוקר
	בית שמש רמה ג'	יום שני כ"ג ניסן בשעה 8:00 בבוקר

בברכת התורה, הנהלת הישיבה

הודעה משמחת לעמלי התורה בני ובוגרי הישיבה הקד'

א"ה כמידי שנה בשנה תתקיים ישיבת בין הזמנים לבני ובוגרי הישיבה הקד' בישיבת "עטרת יוסף" בני ברק סדרי הישיבה:

בכל יום בין השעות 20:30 - 23:00 | לאחר מכן תפילת מעריב בימי חול המועד ישיבת בין הזמנים תתקיים א"ה בשעות הבוקר בין השעות 10:30 - 13:30 | לאחר מכן תתקיים תפילת מנחה בימי חול המועד א"ה יתקיימו שיעורים מגדולי ראשי הישיבות שליט"א בכל יום בשעה 12:30 ניתן להתעדכן בקו המידע: 0795121810 כמור"כ א"ה בליל שביעי של פסח יתקיים סדר מיוחד קודם חצות הלילה, ובחצות הלילה יתקיים "אמירת שירת הים" ברוב עם (פרטים נוספים בקו המידע)

בברכת התורה

מרן בכניסה למעמד

שפיכת המים
ע"י מרן שר התורה שליט"א

פינער:
הנאון רבי שאול יצחק קניבסקי שליט"א

רעלד:
מרן שר התורה שליט"א

הקעה

המאפייה המיוחדת שנבנתה לפת מרן שליט"א

מרן שר התורה שליט"א
משגיח על האפייה

הפרשת חלה
ע"י הרבנית קניבסקי תליט"א

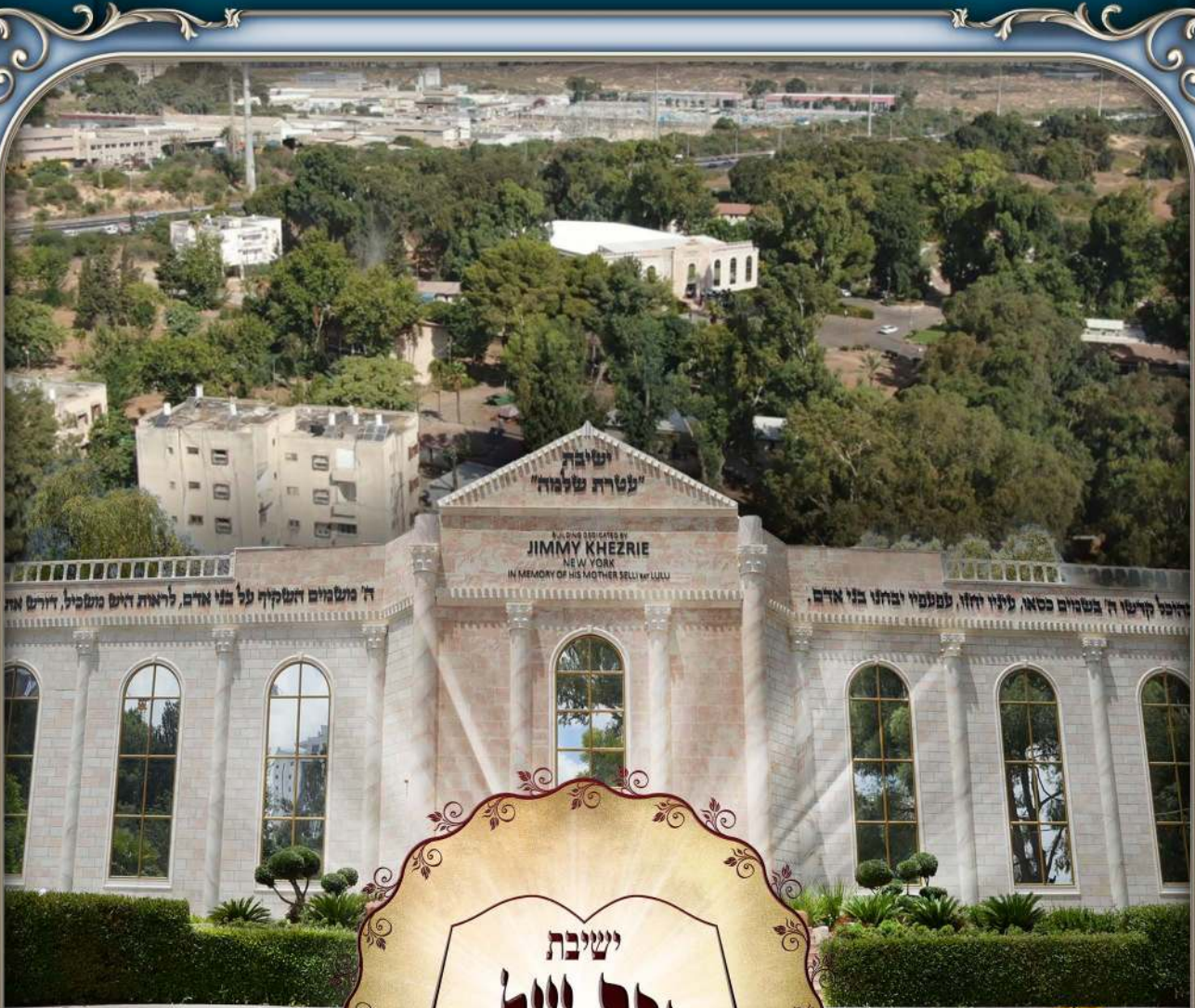
הכנסה לתנור:
הגאון רבי שאול יצחק קניבסקי שליט"א

מזן שר התורה
במרכה מיוחדת לתורמי ישיבת
עטרת שלמה

בדיקת המצות
ע"י מזן שר התורה שליט"א

ישיבת
עמרת שלמה

